Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 1·-

Slovenski dom

Štev. 14. V Ljubljani, sreda 18. januarja 1939. Leto IV

Drugi obisk grofa Ciana v Jugoslaviji

Italijanski zunanji minister je ponoči odpotoval iz Rima na sestanek z dr. Stojadinovičem v Belju

Rim, 18. jan. m. Italijanski zunanji minister grof Galeazzo Ciano je danes zjutraj ob 00.5 s posebnim vlakom odpotoval v Jugoslavijo. Z njim potuje v Belje in Belgrad tudi jugoslovanski poslanik pri Kvirinalu g. Boško Hristič. V Cianovem spremstvu je šest višjih uradnikov iz italijanskega zunanjega ministrstva in 13 najuglednejših italijanskih časnikarjev.

Belgrad, 18. jan. m. Sinoči je odpotoval v Belje predsednik vlade dr. Stojadinovič ter bo tam sprejel in pozdravil italijanskega zunanjega ministra Ciana. Kakor znano bo priredil njemu na čast na Belju velik lov.

Vsi italijanski časopisi posvečajo cele stolpce potovanju grofa Ciana v Jugoslavijo ter jugoslovansko-italijanskim odnošajem. Vsi dnevniki, izvzemši manjših listov, ki so pričeli neverjetno ostro napadati Francijo, poudarjajo veliko važnost tega sestanka. Ne samo italijansko časopisje, tudi vsi številni tuji časnikarji v Rimu z velikim zanimanjem spremljajo potovanje grofa Ciana v Jugoslavijo. Ti smatrajo, da ima Jugoslavija v rokah ključ jugovzhodne in podonavske Evrope ter zaradi tega s še večjim zanimanjem pričakujejo

izide razgovorov v Belju.

V »Giornale d'Italia« je posvetil razgovorom grofa Ciana in predsednika jugoslovanske vlade dr. Mil. Stojadinoviča znani ital. časnikar Virginio Gayda, uvodnik pod naslovom »K sestanku na Belju«. V tem članku Gayda poudarja, da se je Jugoslavija pokazala močno državo miru, notranjega reda in samostojne zunanje politike. Znala je prebroditi vse krize, vse svoje narodne interese pa spraviti v sklad z novim političnim redom.

Takšno politiko vodita jugoslovanski knez namestnik Pavle in predsednik vlade dr. Stojadinovič. Prebrodene so bile notranje težave ter je Jugoslavija prevzela vodilno mesto v balkanski politiki, a deloma tudi v vsem Podonavju. **Danes je Jugoslavija država, ki lahko mirno gleda v bodočnost zaradi svoje trdne politike, poleg tega pa ima tudi vojsko, ki lahko spravi pod orožje poldrug milijon ljudi.**

Gayda poudarja važnost Stojadinovičeve zmage pri decembrskih državnozborskih volitvah, ter se veseli, da je vlada dobila tako močno večino, s katero ji je omogočeno nadaljne nemoteno delo. Grof Ciano in dr. Stojadinovič bosta v Belju razpravljala o vseh vprašanjih, ki zanimajo obe državi. Politična vprašanja med Jugoslavijo in Italijo imajo svojo podlago v velikonočni pogodbi leta 1937. Medsebojni odnošaji se vse lepše razvijajo. Treba je še, da se zboljšajo tudi gospodarski odnošaji. **Isto tako ne bodo manj važni razgovori o kulturnih odnošajih med Jugoslavijo in Italijo.**

Glede kulturnih odnošajev poudarja, da mora priti zdaj še do italijansko-jugoslovanske kulturne izmenjave. Ta medsebojna kulturna izmenjava bo koristila obema državama. Jugoslaviji ostaja samo še, da izpopolni in še bolje uredi svoje odnošaje z Madžarsko, da bi bil v tem delu Evrope utrjen mir in vzpostavljeno sodelovanje. Bližnji sestanek grofa Ciana in dr. Stojadinoviča po zatrjevanju Virginia Gayde predstavlja novo dobo v urejanju odnošajev med obema državama.

Spored jugoslovansko-italijanskih razgovorov v Belju:

1. Mir na Sredozemlju
2. Odnošaji med Jugoslavijo in Madžarsko
3. Kulturno in gospodarsko sodelovanje med Jugoslavijo in Italijo

Rim, 18. januarja. m. Po poročilih, ki jih objavlja italijansko časopisje, bosta grof Ciano in dr. Stojadinovič razpravljala o treh glavnih vprašanjih in sicer:

1. Prvo vprašanje bo posvečeno Sredozemskemu morju v zvezi z nedavnim obiskom angleških državnikov v Rimu.

2. Drugo vprašanje ne bo nič manj važno in se bo nanašalo na odnošaje med Jugoslavijo in Madžarsko.

3. Tretje vprašanje pa bo obsegalo čisto jugoslovansko-italijanske odnošaje.

Italijanski tisk pravi, da Jugoslavija z zadovoljstvom ugotavlja čimdalje boljše odnošaje med Italijo in Anglijo ter želi samo, da se ohrani mir na Sredozemlju. Obisk grofa Ciana bo omogočil Jugoslaviji in Italiji še tesnejše zbližanje v gospodarstvu in kulturi. Glede odnošajev z Madžarsko ni potrebno, da bi moral grof Ciano posredovati med Jugoslavijo in Madžarsko. Italijanska in nemška politika v Podonavju sta soglasni. S sestankom na Belju se mora ne začeti, pač pa končati delo za širok in popoln sporazum med Jugoslavijo in Madžarsko. Jugoslovanska in madžarska vlada sta prepričani, da je tak sporazum potreben, ker bi samo ta sporazum mogel jamčiti za mir ter vpostavitev ravnotežja v podonavski Evropi. Tudi Romunija bo sodelovala pri jugoslovansko-madžarskem zbližanju. Če pa tega ne bo storila, bo ostala docela osamljena.

Po mnenju italijanskega časopisja bodo na Belju razpravljali tudi o tesnejšem zbližanju Jugoslavije in Italije na gospodarskem področju in o uresničenju obojestranskih načrtov glede tega. S tem v zvezi ni izključeno, da bi Jugoslavija ne dobila svobodnega pasu v tržaškem pristanišču.

Čeprav je obisk grofa Ciana v Jugoslaviji izraz osebnega prijateljstva do dr. Stojadinoviča, predstavlja istočasno tudi prvovrstni politični dogodek. To zaradi velikega ugleda grofa Ciana in zaradi moči države, katero zastopa.

Delo nove narodne skupščine

Belgrad, 18. jan. m. Včeraj izvoljeni verifikacijski odbor se je danes dopoldne ob 9 sestal na prvo sejo ter določil način razdelitve dela. Radi praznika verifikacijski odbor jutri ne bo zasedal ter bo prihodnja njegova seja šele v ponedeljek. Med raznimi volivnimi listinami, ki jih je državni odbor izročil narodni skupščini za verifikacijski odbor je tudi poročilo, ki sta ga o izvedenih volitvah v savski in primorski banovin podala predstavnika dr. Stojadinovičeve liste Momčilo Jankovič in Dragoljub Zekarica. V svojem poročilu ta dva podrobno navajata, kakšen je bil teror od spodaj v obeh banovinah za časa volitev, ter se zavzemata za to, da bi posebna komisija odšla v ti dve banovini ter se na kraju samem prepričala o izvajanju terorja.

V narodni skupščini bo danes dopoldne imel sejo tudi administrativni odbor.

Hararski škof, bivši negušev vzgojitelj se je po 57 letih vrnil iz Abesinije

Pariz, 17. januarja

V Francijo se je po 57 letih misijonarenja v Abesiniji vrnil msgr. Jarouseau, katoliški škof iz Hararja. Škof je star 83 let. Iz Abesinije je bil izgnan pod novo oblastjo.

Msgr. Jarousseau je bil 37 let hararski škof in si je za širjenje katoliške vere pridobil velikih zaslug. Abesinsko prebivalstvo ga je ljubilo povsod, do koder je segel glas o njegovem apostolskem delovanju. Še zadnje čase, tik pred odhodom je skrbel s svojimi sodelavci za 10.000 zapuščenih abesinskih otrok.

Izgonsko povelje je dobil od italijanskih oblasti že maja lani. To povelje je bilo preklicano na posredovanje predsednika italijanske vlade Mussolinija samega, ki je bil o karitativnem delu hararskega škofa poučen. Po njegovem posredovanju je msgr. Jarousseau lahko ostal še do božiča v svoji misijonski pokrajini.

Škof, ki slovi kot eden najboljših poznavalcev Abesinije v vseh ozirih in ki si je pridobil sloves z več znanstvenimi deli, je pod neguševo vlado imel tudi velik politični vpliv. Bil je nekaj časa vzgojitelj zadnjega abesinskega cesarja. O njem pripoveduje tako-le:

»Neguša Hajle Selasijega sem dobro poznal. Spominjam se ga kot otroka. L. 1896, ko je njegov oče ras Makonen odhajal v vojno proti Italiji, ga je izročil v oskrbo našemu samostanu v Hararju. ‚Če umrjem,' mi je dejal, ‚ga boste varovali vi. Vzgojite ga za misijonarja.'«

Toda leta 1896 je Menelikova vojska zmagala, ras Makonen se je vrnil in vzel sina iz samostana. Ta sin je pozneje zasedel abesinski prestol.

Norec - zadel v loteriji 125 milijonov

Kairo, 17. januarja.

Pregovor pravi, da je sreča opoteča. Toda primer, ki se je s srečo dogodil te dni v egiptovski prestolnici kaže, da je sreča še bolj nora kakor slepa.

Ves Egipt in vse bližnje države v prednji Aziji so zadnjih štirinajst dni živele v mrzličnem pričakovanju, kdo bo zadel glavni dobitek v egiptovski letalski loteriji. Ta glavni dobitek znaša 500.000 egiptovskih funtov, 125 milijonov dinarjev, bogastvo, kakršnega ne daje nobena loterija na svetu.

Vse pokrajine in vsi milijoni ljudi, ki so nestrpno pričakovali žrebanja, so bili presenečeni. Prvi dni po žrebanju se ni oglasil nihče, potem je uprava loterije začela iskati, kdo je lastnik bajeslovne številke. Čez čas so ugotovili, da je zadel to ogromno bogastvo človek, ki se ga ne bo mogel nikoli veseliti. Sreča se je nasmejala norcu, nekemu Mehmedu, ki je zaprt v veliki egiptovski norišnici Bab Irkoyu pri Kairu, kjer bo ostal do konca svojega življenja. Ni znano, kdo je blazneža pripravil do tega, da je kupil srečko, ali če mu jo je kupil celo kdo drugi. Verjetno je, da je to naredila uprava sama iz prihrankov, katere ji morajo dajati bolniki spravljat.

Nad vse zanimiv je bil prizor, ko je pred dvema dnevoma stopil v norčevo celico uradnik loterije in mu sporočil:

»Zadeli ste glavni dobitek v znesku 500.000 funtov.«

Ko je Mehmed slišal te besede, je brezbrižno zamahnil z roko in se niti nasmehnil ni. Potem je nekaj zagrgral in se obrnil v zid . . .

Egiptovski pravniki stoje zdaj pred težavno nalogo, kaj bi bilo treba storiti s stotino zadetih milijonov in kdo ima pravico do njih.

Vesti 18. januarja

Za prvega romunskega veleposlanika v naši državi je imenovan bivši poslanik v Belgradu Cadere.

Eksplozije v elektrarnah, plinarnah in kemičnih skladiščih ter na mostovih in na prometnih križiščih, do katerih je zadnje dni prišlo po vsej Angliji, so navzlic naporom policije in notranjega ministrstva ostale do zdaj nepojasnjene.

Francoski zunanji minister Bonnet bo imel danes in jutri več posvetovanj z levičarskimi voditelji, katerim bo skušal dopovedati, da je spričo zadnjih uspehov Francova zmaga v Španiji nedvomna in da Francija zaradi tega ne sme več odlašati z imenovanjem svojega poslanika v Burgosu. Če tega ne bo storila, bo imela v bodoči Španiji novega sovražnika in bo morala braniti še eno svojo mejo.

Angleški politični krogi z veliko pozornostjo spremljajo potovanje italijanskega zunanjega ministra v Jugoslavijo in vidijo v dobrem razmerju med Jugoslavijo ter njenimi sosedami važen pogoj za mir v Srednji Evropi.

Za novega turškega vojnega ministra je imenovan upokojeni general Nadži Tunas.

Belgijska socialistična stranka je s 362.000 glasovi proti 197.000 glasovom odobrila sklep, naj belgijska vlada takoj pošlje svojega zastopnika k španski nacionalistični vladi.

V zvezo proti Kominterni bo te dni pristopila tudi Mandžurija.

Na sovjetsko-perzijski meji je pleme perzijskih Tatarov napadlo neko rusko garnizijo ter pri tem pobilo nad sto sovjetskih vojakov.

Nemška družba za avtomobilske ceste je začela z deli za novo veliko cesto iz Breslava na Dunaj. Ta cesta bo prerezala češkoslovaško ozemlje na dva dela. Na češkem ozemlju so Nemci že uredili skladišča za material in za orodje v Železiču, Borotinu in v Jevickem.

Kralj svobodne Arabije Ibn Saud je dal dovoljenje za ustanovitev nemškega poslaništva v svoji državi. Za prvega nemškega poslanika v Arabiji je imenovan dr Grobbe. S to ustanovitvijo bo vpliv Nemčije na vzhodu zelo zrastel.

Splošno zvišanje uradniških in častniških plač je izvedla francoska vlada, s čimer si je pridobila simpatije državnih nameščencev.

Češkoslovaško blago, ki gre čez Nemčijo v druge države, bo deležno posebnih prevoznih popustov.

Angleško notranje ministrstvo je kupilo 120.000 ton jeklenih plošč in jekla za postavljanje zavetišč proti plinskim napadom. Ta zavetišča bodo taka, da si jih bo lahko naredil vsak hišni lastnik na svojem vrtu.

Enotno ministrstvo za državno obrambo namerava ustanoviti ameriška vlada.

Francija hoče miru in stopa po trnjevi poti, da bi mir ohranila. Ne želi tuje zemlje in se zadovoljuje s poslanstvom v svoji kolonialni državi. Tako je govoril na včerajšnji seji francoskega senata predsednik Jeanneney.

Predsednik osrednje češkoslovaške vlade Beran in vojni minister Sirovy sta danes dopotovala v Bratislavo in se bosta udeležila začetka sej v slovaški avtonomni vladi.

31 potnikov je našlo smrt včeraj, ko je treščilo na tla orjaško avstralsko potniško letalo pri reki Karherine na Novi Guineji, ko je letelo proti Sidneyu.

Preko zeledenele reke Tise je skušal priti delavec Peter Komiš iz Stare Kaniže. Brezskrbno je koračil s tovarišem po ledu, ko se je pod njim nenadoma vdrl led, da je padel v vodo. Prijatelj mu ni mogel takoj pomagati, ker bi kmalu tudi sam padel skozi razpoklino v mrzlo vodo. K sreči je našel na ledu daljšo vejo in jo pomolil nesrečnemu tovarišu, da se je je oprijel. Z največjo muko se je Komiš povlekel iz vode in obenem utekel gotovi smrti.

Delavski upor v Leningradu

London, 18. januarja. Reuterjeva agencija poroča iz Moskve, da je okolica Petrograda, v širini 50 milj, proglašena za prepovedan predel, v katerem izvajajo strogo nadzorstvo nad prebivalstvom. V predel spadata tudi mesti Kronstadt in Šlisenburg. Dostop v imenovan predel je dovoljen samo s sposebnim policijskim dovoljenjem. Istočasno je prepovedano zidanje letoviških hiš v okolici Petrograda. Potovanje z vlakom skozi omenjen predel je dovoljeno samo s posebnimi legitimacijami. — Ta vest potrjuje poročila iz Finske, da je včeraj prišlo v Leningradu do delavskega upora v ladjedelnicah in v največji sovjetski orožarni Putilov. Delavci so se uprli zaradi znižanja plač in odprave raznih ugodnosti. Sovjetske oblasti so nad uporne delavce poslale nekaj bataljonov GPU s strojnicami. Po celodnevnem boju je GPU delavski upor potlačila, boje se pa, da bo prišlo do novih nemirov, ki bi se utegnili razširiti še na druge ruske ndustrijske predele.

Spor med podkarpatsko in češkoslovaško osrednjo vlado,

zaradi imenovanja generala Prhala na mesto ministra za Podkarpatsko Rusijo

Praga, 18. jan. o. Predsednik republike je za ministra podkarpatske Rusije imenoval v osrednji vladi generala Leona Prhala, ki velja za enega najodličnejših in najsposobnejših častnikov v češkoslovaški vojski. Z njegovim imenovanjem je osrednja vlada pokazala namen, da hoče za vsako ceno upostaviti red na meji med Madžarsko in Podkarpatsko Rusijo. Vso češkoslovaško javnost pa je presenetilo dejstvo, da je podkarpatska avtonomna vlada odklonila generalovo imenovanje. Poslala je osrednji vladi včeraj protestno brzojavko, v kateri odklanja sodelovanje z generalom Prhalom, ki je Čeh. Sporočila je to tudi generalu samemu, ki pa je odgovoril, da ga je na to mesto imenoval predsednik republike in da hoče sodelovati s podkarpatsko vlado za obnovitev njene pokrajine. Podkarpastska vlada pa vztraja pri svojem odporu, češ da je imenovanje generala na ministrsko mesto nasprotno duhu ustave in da se bo v skrajnem primeru zaradi tega **pritožila pri nemški vladi** ter jo prosila za pomoč. Zdi se, da osrednja vlada ne bo ugodila podkarpatski pritožbi, ker je general Prhalo danes že odpotoval iz Prage.

Francovo prodiranje v Kataloniji

Katalonska vlada se je pripravljena udati

Osrednja španska vlada zahteva odpor do zadnjega

Pariz, 18. jan. m. Poročajo, da je med predsednikom katalonske avtonomne vlade Companysom in med predsednikom osrednje španske vlade Negrinom izbruhnil hud spor. Companys je mnenja, da je vsak odpor proti Francovemu prodiranju brezuspešen in da je treba rešiti Barcelono in osrednji del Katalonije pred opustošenjem. Zato hoče Companys naj se prestolica uda brez odpora, kakor jo je pred dvema dnevoma pozval general Franco. Negrin pa zahteva, naj se Katalonci branijo do konca in pošljejo na fronto prav vse ljudi, ki so za to količkaj sposobni. Pričakovati je treba, da bo v kratkem prišlo do odkritega preloma med Katalonijo in osrednjo špansko vlado. Če bi ta hotela s silo vzdrževati svojo stališče, utegne v Barceloni izbruhniti vrh vsega še revolucija proti osrednji vladi.

Tarragona, 18. jan. m. Tuji časnikarji, ki so z vseh strani prihiteli v osvojeno Tarragono, poročajo razne strašne podrobnosti o dogodkih pred umikom rdečih iz Tarragone. Zadnja dva dneva pred padcem mesta so rdeči prijeli in zaprli okrog 3000 ljudi. Od tega so jih 1500 dali postreliti s strojnicami. Druge so poslali na jetniške ladje in jih odpeljali v Barcelono. Rdeči so pred odhodom izropali mestne muzeje in starodavno stolnico.

Salamanca, 18. januarja. o. Nacionalistično vrhovno poveljstvo poroča s katalonskega bojišča o zmagoslavnem prodiranju proti vzhodu. Včeraj so zavzeli nacionalisti naselje Montuameu in hrib La Sierra, ki nadvladuje velik del obale. Na več krajih so prodrli v barcelonsko pokrajino ter zavzeli naslednja mesta: Aquilla, Pavia, Pallerol Guardiolo, Valfogona de Recourcort, Llorach, Saint Antonio, Oriola, Segura, Belmont, Montello, Villanueva in Vilsgraseta. Na obali so zavzeli Vallespinoso in Sante Creus s samostanom. Na severu so zavzeli vse ležeče postojanke na severu in jugu mesta Ponsa, ki je sedaj v nacionalističnih rokah. V Estramaduri pri Monterubio napredujejo Francove čete kljub slabemu vremenu. Včeraj so nacionalistična letala bombardirala vojaške objekte v Barceloni ter pri zračnih dvobojih zbila 3 rdeča letala.

Strašna smrt na žagi

Leskovec, 17. januarja.

Včeraj je na parni žagi pri Leskovcu, last g. Antona Petriča iz Novega mesta, prišlo do smrtne nesreče, in to takoj prvi dan, ko so letos začeli na žagi delati. Marolt Franc, posestnikov sin iz Leskovca, se je ob 4 popoldne mudil pri transmisiji, ki ga je zgrabila, potegnila s seboj in ga zagnala s tako silo v strop, da je nezavesten obležal na tleh. Pri tem mu je odtrgalo eno nogo. G. Anton Petrič ga je na svojem avtu pripeljal v krško bolnišnico, kjer je pa takoj izdihnil.

Kranjska gora: 5, oblačno, 30 cm snega, južen.
Rateče-Planica: 7, oblačno, 38 cm snega, južen.
Planica-Slatna: 6, oblačno, 48 cm snega, južen.
Pokljuka: 4, oblačno, 55 cm snega, južen.
Gorjuše: 4, 20 cm snega, južen.
Smrekovec: 6, oblačno, 80 cm snega, južen.

Mlad Slovenec - dirigent „Tomislava"

Ljubljana, 18. januarja.

Že dobro poldrugo leto deluje v Splitu mlad slovenski glasbenik, Radko Simoniti. Spočetka so ga, tako mladega, sprejeli Splitčani z nekakšnim nezaupanjem, ko je prevzel muzikalno vodstvo znanega splitskega pevskega zbora »Tomislav«. Toda nadarjeni in energični dirigent je že iz Ljubljane prinesel s seboj posebno, samostojno do kraja izdelano orientiranost. Dobro se je bil že med nami razgledal po nalogah glasbenega vokalnega dela, opredelil se je — kot nekdanji odlični član Akademskega pevskega zbora — za načrtno in smoterno delo. Trdno je zastavil v ledino. Hrvatje podobnega programatičnega dela, s kakršnim je bil pri nas začel dirigent Akademskega pevskega zbora France Marolt, prav za prav še niso poznali. Delali so bolj v nekakšnem »rodoljubarskem duhu«, se učili splošno znanih, primitivno harmoniziranih narodnih pesmic, vse jim je bilo dobro. Želi so pri občinstvu vedno sijajen uspeh in obilno ploskanje.

Nič drugače skoraj ni bilo s »Tomislavom«, kar je tudi popolnoma razumljivo. Že takoj pri prvih vajah pa je novi dirigent tega zbora, »maestro Rade Simoniti«, kakor ga kličejo Splitčani, pevcem razložil, kako si zamišlja resno zborsko delo ter jih vprašal, če so voljni tako zastaviti. In res, spočetka je bilo nekaj težav, kakršne se vedno javljajo pri vsaki stvari, dokler ledina še ni načeta. Nato pa se je kmalu vse lepo uredilo. Pevci so se pridno vadili — in uspeh ni izostal. Že prvi koncert je dal zboru resnega priznanja. Znani hrvatski komponist in glasbeni kritik pa je v odličnem tonu pohvalil mladega dirigenta. S tem je bil pri splitskem občinstvu prebit led in ustvarjena baza zaupanja.

Še na boljše kritike in na še večje razumevanje pa je naletel, ko je lansko leto priredil stilni koncert dalmatinskega skladatelja Lukačiča, sodobnika našega Gallusa-Petelina in velikega Palestrine. Zdaj so tudi najširši krogi začeli razumevati, kaj je resno delo in kako pomembna so programatična prizadevanja ter dajatve za širjenje prave omike med preprostim ljudstvom, pa tudi za boljše informiranje izobražencev.

Prav triumf pa je doživel mladi slovenski dirigent s svojim lanskim koncertom, ki ga je priredil meseca decembra. Temu koncertu, ki je bil zamišljen kot nekakšen prezer skozi hrvaško vokalno glasbeno tvorenost od jasnejših začetkov pa do današnjih dni je kritik v znanem splitskem listu posvetil izredno dolg in zelo zanimivo pisan članek (Nova Doba, 29. XII. 1938), kjer natančnejše in pritrdilno razpravlja o tem, kar je bil pri nas delal Akademski pevski zbor: Treba je delati sistematično in stilno, treba se je vrniti k izvoru, k bogastvu narodne pesmi, treba je delati resno in programatično. Za dirigenta samega pa ima sledeče laskave besede: »Delo Tomislava, odkar ga vodi zanosni in izborno šolani dirigent M-o Rade Simoniti, je pravi kažipot, po katerem se bo moralo hočeš-nočeš ravnati tudi vsako drugo naše pevsko društvo, če mu je za resnično afirmacijo in za pošteno službo glasbi.« In še: »Topli, vznešeni naš melos je vrel, bliščal in se prelival kakor violinski zvoki pod sigurno roko maestra Simonitija, ki z bogatim temperamentom izvablja iz partiture in grl najsubstilnejše nianse, pri tem pa s strogo prisebnostjo in pregledom drži miselno linijo ter obvladuje zbor kakor instrument. »Tomislav« je lahko ponosen na svojega dirigenta in s popolnim zaupanjem stopa pod njegovim vodstvom k novim uspehom.«

Hrvaška pevska župa je pokazala svoje popolno zaupanje našemu mlademu rojaku tudi s tem, da mu je zaupala artistično in organizatorno vodstvo za vso Dalmacijo. Čestitamo temu našemu mlademu dirigentu, ki je že dozdaj požel pri svojem delu v Splitu toliko uspehov ter mu želimo, da bi pri nadaljnem delu dosegel novih, še lepših.

Boj proti jetiki v celjskem okraju

Med najvažnejšimi statistikami, ki jih običajno po novem letu prinaša časopisje, je pač gotovo statistika o širjenju jetike, te narodove morilke, in pa dela organizacij in društev, ki obstojajo samo zaradi tega, da pomagajo ovirati razširjenje tuberkuloze, ki je prava nesreča za narod in državo. Ni še dolgo tega, ko smo poročali o požrtvovalnem delu Protituberkulozne lige, ki je toliko storila prav v celjskem okraju. V Zdravstvenem domu v Celju imamo protituberkulozni dispanzer, kamor se zateka dan za dnem več ljudi, ki iščejo pri zdravniku nasvetov in pomoči. V teku 15 let je postal protituberkulozni dispanzer v Celju ne le zatočišče na jetiki bolnih iz celjskega okraja, temveč prihajajo sem bolniki iz laškega, gorenjegrajskega, konjiškega okraja in še celo iz oddaljenejših krajev. V preteklem letu je imel dispanzer 5048 pregledov. Mnogo obiskov je bilo tudi na domovih, kamor je prihajal zdravnik ali zdravniška sestra. Dispanzer vodi točno nadzorstvo nad bolniki v vseh krajih le v primerih, če so pokazali ljudje za to zanimanje in so se obrnili na dispanzer. Pri 838 bolnikih (392 moških in 446 žensk) dispanzer ni dognal bolezni. Odprto jetiko je ugotovil pri 387 (229 in 158), pri 1491 pa kakšno drugo bolezen. Posebno veliko je bilo rengenskih pregledov — 1934. Zanimiv je zemljevid v predsobi protituberkuloznega dispanzerja. Na zemljevidu so zaznamovani z jetiko okuženi kraji z buckami različne barve. Pri pregledu tega zemljevida lahko ugotovimo, da je teh buck, zlasti črnih, ki pomenijo odprto jetiko, največ v industrijskih in delavskih krajih. na nekaterih mestih celo na podeželju. Jetiko širijo med nas tudi letoviščarji, ki se pridejo zdravit v naše kraje. Tudi v tem pogledu bi se moralo nekaj storiti. V industrijskih krajih bi se morala predvsem rešiti stanovanjska vprašanja in preskrba delavske mladine v zavetiščih, kjer bi dobivala dovolj hrane, le na kmetih, zlasti pri dninarjih in kočarjih, pa bi se morala brigati za to občina.

Veliko dela ima protituberkulozni dispanzer v Celju, ima pa le enega zdravnika. Vsekakor bi bila potrebna še ena moč, ki bi bila na razpolago tudi zunanjim krajem, kajti motimo se, če mislimo, da vemo in imamo točne podatke o širjenju narodne morilke — jetike. Dovolj je še dela, ki mora najti razumevanje pri prebivalstvu a država je dolžna dati dostojno podporo.

Društvo vpokojencev v Mariboru ostane samostojno

Maribor, 17. januarja.

Mariborsko društvo državnih in samoupravnih upokojencev je bilo že delj časa v krizi, ker je zahtevala skupina članov, naj se društvo razide, namesto samostojnega društva pa naj se osnuje podružnica enakega društva v Ljubljani. Proti tej nameri pa je nastopila večina članstva. V Mariboru smo že namreč svoječasno imeli podružnico ljubljanskega društva, ki pa ni nič delala ter je kmalu zaspala. Šele potem, ko se je osnovalo samostojno društvo, se je začelo v njegovem okviru iniciativno in živahno delo, ki je rodilo zelo lepe sadove, predvsem na socialnem polju. Društvo ima danes že zelo lep podporni sklad, ki pride v dobro najrevnejšim članom. Prav to socialno delo, ki bi bilo potem otežkočeno, je bilo povod, da je večina članstva izrazila zahteve po samostojnosti društva. Na zadnjem občnem zboru je bila zahteva po razidu društva rešena na ta način, da je predsednik to vprašanje stavil z dnevnega reda, sklicujoč se na društvena pravila, ki določajo, da je razpravljanje o razidu društva prepuščeno le rednemu občnemu zboru. Takemu tolmačenju pravil pa se je manjšina uprla ter je demonstrativno zapustila skupščino. Med skrbi društva upokojencev je zaenkrat šteti tudi podporni sklad, katerega usoda zaradi novega pravilnika nad humanitarnimi ustanovami še ni znana. Člani bodo o vsem obveščeni, čim bi bilo treba s skladom kaj novega ukreniti. Društvena pisarna bo poslovala kakor doslej, vsak torek in četrtek od 10 do 12 dopoldne in od 3 do 5 popoldne na Rotovžkem trgu v pritličju magistratnega poslopja.

Lojze Marn se je sodil sam . . .

Ljubljana, 18. januarja.

Zaradi suma zločina umora brata, 28 letnega Viktorja Marna, že 28. decembra aretirani in od takrat v preiskovalnem zaporu okrožnega sodišča se nahajajoči 31 letni zidarski delavec Lojze Marn se je snoči proti 17. obesil v samotni celici. Vzel je robec in hlačni pas, vse zvezal skupaj, si zadrgnil okoli vratu in počenil pred napravo centralne kurjave, kamor je en konec pasu pritrdil. Porabil je priliko, ko je bil le za nekaj minut brez nadzorstva, kajti drugače so ga stalno nadzorovali. Hitro so ga odrezali, poklicali so zdravnika dr. Debeljaka, ki je Marnu, katerega truplo je bilo še toplo, dal najprej primerno injekcijo za srce, nato pa ga je skušal z umetnim dihanjem spraviti k življenju. Zaman. Bil je mrtev.

Po končanih formalnostih so položili truplo v krsto in jo odpeljali v mrtvašnico, odnosno v mrliško vežo bolnišnice.

Lojze Marn, ki je bil vse dni zapora močno zamišljen in redkobeseden, je doznal, da so našli okostnjak brata Viktorja Marna, ki je bil 11. junija 1936 pogrešan in takrat umorjen ter nato od Lojzeta zabetoniran v greznico. Vevški orožniki, tudi podnarednik g. Janez Centrih in kaplar Fran Faber, so mnogo pripomogli k odkritju tega bratomora. Zadnji čas so orožniki zbrali še drugo gradivo, kako je Lojze dajal potuho in zavetje najhujšim tolovajem, tako Nacetu Salaju, ki bo danes sojen, in Jožetu Anžurju. Te dni je računal na svoje generalno zaslišanje. Da bi se izognil, se je sodil sam.

Preiskovalni sodnik dr. Tone Dremelj je Alojzija Marna prvič zaslišal o umoru Viktorja Marna predvčerajšnjim. Po daljšem zaslišavanju je Alojzij Marn indirektno priznal, da je brata ubil, pravi pa, da ni imel namena brata ubiti. V prepiru zaradi denarja sta se kritično noč na sv. Rešnjega Telesa stepla. Lojze Marn je trdil, da ga je prvi napadel brat Viktor z boksarjem. Ruvala sta se pred hišo, nakar ga je on zabodel. Spravil ga je nato mrtvega v greznico, ki jo je nato zabetoniral.

O žalostni smrti je bil davi obveščen tudi 67-letni oče, kij e prišel na sodišče, da uredi sinov pogreb.

Ljubljana od včeraj do danes

Kam bi pa spet to zapisali, da ob nebu, ki je že kar nekaj dni oblačno, noče deževati? Le tu pa tam malo porosi, pa le toliko, da se ljudem še dežnikov ne zdi vredno odpirati. Snoči se je celo narahlo jasnilo, tu pa tam je zabliščala kakšna izgubljena zvezda. Vendar se jasnega vremena ni nihče nadejal, saj je bilo vreme še vedno pregorko. Davi je bilo nebo spet oblačno in črnerno. Vse kaže, da ne bo prej miru, dokler ne bomo dobili dežja. Sneg kopni še naprej z veliko naglico. Lahko rečemo, da ga je domala že kar pobralo.

Drama na ulici

Dogodki, kakršen je bil tale, v našem mestu, kjer ljudje že radi zunanje spodobnosti na ulicah skrbno brzdajo svoja prekipevajoča čustva in krote preveliko razburjenost, niso posebno pogosti.

Takole okrog pol 6 zvečer — ravno stemnilo se je — je šel lepo pod pazduho z mlado žensko tam blizu Kresije prav tako mlad in krepak možak. V prijetne razgovroe sta bila zatopljena. Ali glej ga spaka! Nenadoma se od trga sem skozi proti tromostovju utrga druga ženska postava, ki se zapodi proti temu zaverovanemu parčku. Psovke so začele deževati iz njenih nežnih ust. Veliko vpitje se je dvignilo v deželi izraelski.

Nova oseba v tej drami je očitala postavnemu možaku, da je oženjen, da pa se okrog potika z drugimi ženskami. Kakor se je pozneje pokazalo, je bila ona njegova zakonska žena. Prav krepke pa so prišle iz njenih ust tudi nad moževo spremljevalko, ki se je navidez brezbrižno takoj izgubila proti trgu. Mož je skušal svojo ženo pomiriti, pogovarjal jo je, kar je le bolj mogel, pa ni šlo. Huda zastopnica takoimenovanega šibkega spola mu je kar na lepem primazala okrog ušes dve prav krepki, taki, da mu jih nihče ne bi bil mogel izbrisati. V hipu se je okrog prepirajočega se zakonskega para nabralo veliko število radovednih opazovalcev.

Ko je mož videl, da zlepa žene ne bo mogel pomiriti, jo je poskušal zvleči v bližnjo vežo; njegov namen je bil vsem gledalcem povsem prozoren. Potegnil jo je v vežo enkrat, pa se mu iztrgala in skočila spet na cesto, potegnil jo je drugič, pa zaprl vrata za seboj.

V hipu so iz veže začeli odmevati obupni klici na pomoč. Zdaj so se pa ljudje že vzdramili. Krepak fant je pritisnil ob vrata in jih odrinil. Neki viteški gospod pri petdesetih letih je zakonca, ki je še vedno čvrsto stiskal družico za vrat, tako krepko mahnil po obrazu, da je kar »zabrenčalo« in da je svojo ženo nemudoma izpustil iz trdega objema. Pognal se je proti branilcu šibkega spola, toda ta branitelj je bil kaj pri močeh. Nikakor se ni dal ugnati v kozji rog. Stvar je postajala na vso moč dramatična. Tačas se je nekdo iz občinstva, ki se je upravičeno zbal, da bo doma uboga žena morala nositi posledice za svoj vročekrvni in po pravici ogorčeni nastop, stopil do stražnika na Marijinem trgu. Množica se je bila zbrala na kraju te ulične drame.

Stražnik na Marijinem trgu pa se je izgovarjal, da nima smisla posegati, ker je to obračunavanje privatna stvar. Ko mu je posredovalec dejal, da se vendar stvar godi na ulici in da tepe mož svojo ženo takorekoč pred očmi javnosti, pa je dejal, da ta dogodek ne spada v njegov rajon. Splačalo pa bi se nemara stopiti do stražnika pred magistratom. Treba je bilo stopiti pred magistrat. Drama se je zdaj začela »premikati« po ulici naprej, nasproti pa ji je prišel stražnik izpred magistrata, ki je vzel v roke notes in zapisal, kako in kaj.

S tem pa stvar še ni bila takoj v kraju. Mladi zakonec se je zdaj spravil nad gospoda, ki ga je bil udaril, ker je bil tepel svojo ženo; vpil je, da ga bo za to tožil, ga zmerjal, da nima pravice posegati v njegove zasebne reči in tako dalje, in tako dalje. Ko se je stvar pomirila, je starejši gospod odšel, mladi mož pa je krenil za njim z očitnim namenom, da ga bo ustavil kje na samotnem kraju in se mu maščeval. Ta njegov namen pa so spregledali opazovalci, ki so urno krenili za njim, da bi posegli po potrebi v nadaljnje dogodke, ki so se obetali. To je možaka spravilo k pameti. Ustavil se je in začel gledati po bližnjih strehah in po oblakih, kakor bi to bile v tem trenutku najzanimivejše reči na vsem svetu. Tako je zadeva končala.

Kako je potem bilo doma, kako je opravila žena, tega seveda ne bo zvedel nihče od opazovalcev. Vso pohvalo pa zasluži gospod, ki je s krepkim udarcem osvobodil ubogo ženo pred soprogovo surovostjo. Take vzorne zakonce bo morale oblasti na najstrožji način naučiti dostojnosti in jim dopovedati, da se morajo dolžnosti, ki so jih bili prevzeli nase s poroko, tudi držati.

Tale včerajšnja slika z ulice je zares prav žalostna.

Dosti voženj - manj zanimivega

Reševalci so včeraj pridno vozili, pa le bolnike z notranjimi boleznimi. Od zanimivejših voženj bi bili omembe vredni prav za prav le dve; z Dolenjskega se je pripeljal mož, ki si je bil zlomil nogo, neka dvajsetletna delavka pa je poskusila samomor na ta način, da je pila strupeno tekočino, ki je takoj še niso mogli ugotoviti. Dva fanta, ki drug za drugega prej nista vedela, da sta pri njej oba dobro zapisana, sta se včeraj našla pri njej, prišlo je do scene, ki jo je dekle samo razvozljalo s posegom po strupeni tekočini.

Kaj pa je v bolnišnici novega

Včeraj so v ljubljansko bolnišnico pripeljali šestnajstletnega, pri tvrdki Krmelj v Logu pri Medvodah uslužbenega kovaškega pomočnika Podakarja Albina. Podakar je doživel pri delu nesrečo. Zagrabil ga je transmisijski jermen, ki mu je močno pomečkal in stisnil levo nogo.

Černetič Matija iz Hrastja pri Devici Mariji v Polju je opravljal konja, pa ga je žival nenadoma močno brcnila v nogo in mu jo poškodovala.

Pri delu se je ponesrečila tudi šestindvajsetletna delavka v tovarni »Saturnus« Fani Cepin. Zagrabil jo je stroj ter ji pomečkal prste na desni roki.

Obisk v bolnišnici je bil tudi včeraj zelo velik. Približno stopetdeset ljudi je iskalo zdravniške pomoči.

S ciganom ne sklepajte kupčij!

Moravče, 15. januarja.

Poročali smo, kako je posestnik Bratun iz Zaloga zamenjal s ciganom konja, ki je bil ukraden ter ga je moral vrniti. Zadevo je prijavil orožnikom in odšel tudi sam na poizvedovanje. Hudorovič Janez — tako je ime ciganu — je izginil. brž ko so ga pričeli zasledovati. S svojo ženo Rozalijo jo je popihal na Štajersko, vedoč, da ga tam ne bodo iskali. Nekje v Mislinjah sta shranila voz in potovala s konjem dalje. Ustavila sta se v Taščah pri posestniku Plevniku, kateremu sta ga prodala za 2800 din. Kupnino mu je obljubil izplačati čez 8 dni, ko bo konja preizkusil. Hudorovič pa ni mogel dočakati dogovorjenega roka. Po denar je prišel že tretji večer, češ da se mu mudi nazaj v Celje, kjer ima svoj cirkus in ga čakajo važna opravila. Plevnik se je dal pregovoriti: odštel mu je ves znesek in spravil neko potrdilo, iz katerega je bilo razvidno, da je konj res kupljen v Zalogu pri Moravčah. V zavesti, da mu je uspela zvijača, je dal ciganu še za pijačo ter se močno upijanil. To je bilo zanj usodno. Plevnik je skrivaj pokazal potrdilo sosedu, ki se je spomnil, da je bral v časopisu, kako je tam nekje na Moravškem cigan ukradel konja. Ker se je kraj ujemal, je gospodar naprosil soseda, naj gre brž po orožnike, sam pa je stražil pijanega cigana. Ko se je streznil in hotel oditi, mu je zastavil pot ter ga pozval, naj mu vrne kupnino, katero bo prejel šele čez 8 dni, kot sta se dogovorila. Zvijačnik se je moral vdati; vrnil je denar in zahteval konja, kar je posestnik odklonil. Tedaj je sprevidel, da se je ujel v zanko. Skušal je pobegniti z ženo, kar se mu je proti jutru tudi posrečilo. Orožniki so ju sledili po stopinjah v novem snegu ter ju odvedli v zapore ljubljanskega sodišča, ker je Hudorovič pristojen na Ježico pri Ljubljani. Tako je imel Bratun obilo skrbi in truda, pa tudi stroškov, preden je našel svojega konja. Pomagala mu je tudi kratka časopisna novica. Dogodek je obenem glasen opomin, naj se ljudje ne dajo varati ciganom, ki še vedno blagoslavljajo svoje novorojenčke z znanim izrekom: Ako nečeš krasti, Bog ti ne daj rasti!«

»Slovenski dom« je edini katoliški popoldnevnik!

Herwey Allen: 175

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Kakšne vrste je bila tista čudovita vez, ki ga je tako tesno združila z Bonnyfeathrom? Je bila mar to kri? — »plemenita kri?« — »Zadnji svojega imena«, stoji zapisano na kamnu. Morda gre njegov rod le še naprej? Ta lokavi markiz je bil Bonnyfeathrov zet. Veliki Bog! Morda je bil ta mož njegov oče... Ne, ne, nemogoče! Svoje lastno telo je preveč dobro poznal, da ne bi vedel, da ni bil iz tega mesa. »In sirot«, stoji dalje zapisano na kamnu. Blažena tolažba je bila vklesana v to zadnjo vrsto napisa.

Ko je stal tako na tem tihem kraju in mu je prišlo na misel tisoč in tisoč stvari iz njegove preteklosti, ni čutil v sebi bolesti, pač pa neko vzvišeno spoštovanje, neskončno pomilovanje, da ni mogel nikdar razodeti staremu možu, da se je njegov mladenič kot odrasel mož vrnil domov in da ima dovolj srca in razsodnosti, da vse razume in da zna tudi biti hvaležen. To je bilo tisto, kar bi mu bil tako rad pošepetal skozi nizko travico na svežem grobu: »Da, z d a j vem, da je čast od vseh stvari najboljša na svetu in da jo je najtežje obvarovati. Vem zdaj tudi, da si živel najčastneje med vsemi.«

Vzdih starega vodnika, na katerega je že čisto pozabil, je prebudil Antonia. Izraz nedopovedljive utrujenosti in izčrpanosti je imel obraz starega gospoda, ki se je ravnokar vsedel na nek drug grob, da si obriše lesketajoči pot s čela.

»Mislim, da mi ne bo zameril, naj že počiva kdor koli pod to gomilo in uživa pod njo večni mir, če se na njej malo odpočijem,« je dejal čez nekaj časa z nasmeškom in si delal veter s svojim oguljenim klobukom po obrazu. Njegove ustnice so nalahko podrhtavale, ko se je spet pokril

Antoniu je bilo žal, da je prijaznega starčka tako dolgo pustil stati na soncu. Iz te postave in oguljenih cap je vendar odsevala skoraj grozničavo nenavadna milina starega očka. Skoraj se je Antoniu zazdelo, kakor da govori duh Johna Bonnyfeathra, oblečen kot ubogi pošteni Lazar. Nekoliko podobnosti je bilo v tem ubogem sijaju izgubljenega, pokopanega viteštva, če je vrgel človek iz kotička svojega očesa pogled nanj.

»No, pridite«, je spregovoril Antonio. »Gotovo mislite, da sem na svoje povabilo k zajtrku že pozabil.«

»Nikaor ne mislim tega«, je odvrnil stari gospod, ki je bil spet očividno hvaležen, da se je mogel opirati na mladostno roko. »Pa vendar ne smete biti prepričani, da sem mislil samo na to. Mislil sem prav za prav na vas. Glejte, tudi jaz imam svojce tu na Campo Santo. Danes tako zelo čutim potrebo, da govorim o njih«, je nadaljeval hitreje, »in ko sem zagledal vas, sem si mislil — gotovo boste razumeli, da je lakota v srcu včasih še hujša kot v želodcu — morda mi boste dovolili, da jih imenujem in da bi tako spet enkrat zaživeli vsaj na ustnicah živega človeka. Ali hočete?«

»Seveda, saj to se samo po sebi razume«, je dejal Antonio.

»No, potem«, je nadaljeval starček, »sklonite se, prosim...« Zašepetal je dve imeni.

»Moji dve deklici.« Ponosno se je spet vzravnal, kakor da bi mu bile črke spet vrnile nekaj njegove izgubljene moči. »Tu sta zdaj — le nekaj korakov proč —, tukaj, prosim. Lahko greva potem tamle skozi vrata nazaj ven. Tu sta!«

Nihče si ne bi mogel misliti kaj drugega, kakor da so trudne oči tega starčka gledali skozi ljubko spleteno cvetlično preprogo, ki je prekrivala dva majhna groba, in da so videle — to je izdajal sij v njegovih očeh — angelčke v grobovih. Na njegovi trdni koži je bil videti nekak odsev.

Tako sta stala minuto ali dve, čisto tiho ob teh grobkih.

»Hvala vam«, se je zahvalil stari gospod, ko sta stopila ven skozi vrata in sta krenila proti trgu. »Zame zdaj vi niste več tujec.« Še vedno se je opiral Antoniu na roko. »Prah najinih rodbin se je pomešal tu v Pisi, signore. To vam daje pravico, da postanete meščan mojega rodnega mesta. Če bi imel še svojo hišo, bi moral biti moj gost. Tale tukaj zgoraj je bila moja.« Pokazal je na poslopje, ki je utegnilo biti nekoč zelo lepo, zdaj pa je že precej razpadlo. »Izhajam iz neke stare tukajšnje rodbine, iz rodbine Raspanti«, je govoril potihem. »Sem tudi zadnji iz tega rodu.«

Predno sta stopila v hotel, sta še za trenutek postala pred vrati ter si ogledovala staro stavbo. Njen, nekoč lepo izrezljan balkon je visel majavo na drobljivem rdečem kamenitem pročelju s slepimi okni. »Nihče med nami ni bil berač, signore — ali smem vedeti za vaše ime?«

»Adverso«, se je predstavil Antonio. »Toda pojdite vendar, signor Raspanti, usoda je odločila, da ste danes moj gost. Moja sreča«, in poklonil se je starčku okorno, prav kakor je bilo nekdaj v modi in kakor ga je bil naučil brat Xaver pred leti v samostanu. Mislil je, da je že pozabil delati takšne poklone.

Stari mož je vzel z brezhibnim starinskim gibom z glave klobuk in ga stisnil pod svojo levo roko. Desno pa je pritisnil na srce.

»Zelo ste gostoljubni, gospod Adverso, mož poštenih misli«, je dejal in stopil v hotel, medtem pa globoko vzdihnil.

Vincenc je bil že vstal in bil spet nadvse dobre volje. Sedel je na stolu, Beppo pa ga je bril in mimogrede priganjal staro žensko, ki je v kotu skubila pravkar zaklane piščance. Vincenc je od veselja skoraj zavriskal, ko je vstopil Antonio. Čeprav je imel obraz še namiljen, je skočil pokonci, da pozdravi signorja Raspantija z živahno prijaznostjo. Govoril je skozi milnične pene.

»Toni, najino potovanje bova danes začela čisto znova. To preklicano gonjo ne bova računala zraven. To je bila samo smola.«

»Ne, ne«, se je oglasil Beppo. »Ti vragi so nas hoteli prevrniti. Čisto namenoma so pridrveli iz tiste stranske ulice — tako iznenada.«

»Pazi vendar«, je zavpil Vincenc, »ti mi boš še glavo odrezal, Ježš!«

»Pa imam le prav, signore«, se je pridušal Beppo.

»Morda je pa res tako!« je pomislil Antonio. »Tukaj, gospod krčmar, prinesite za mojega gosta, signora Raspantija, kozarec vina in nekaj biskvita. Dokler ne bo zajtrk gotov«, se je obrnil spet k starčku, ki ga je hvaležno pogledoval.

»Ah neumnost«, je vzkliknil Vincenc. »Konji so bili krivi. Toda v vsakem primeru odrineva danes z novimi močmi iz Pise. Prej si bova privoščila še pošten in dostojen zajtrk, ki nama bo malo privezal dušo. Ne, Toni, midva se razumeva na zajtrk. Ali se še spomniš? Malo astija, gospod krčmar! Zdrami se, Toni, pusti vrage, naj dirjajo naprej.«

Vzravnal se je, ves svež in rožnat, kakor ga je znala narediti Beppova umetniška roka, si brisal naglo svojo debelo in mehko brado ter se smehljal od samega zadovoljstva in dobrosrčnosti kot nekoč, ko je bil še mladenič. Vse je spravil v dobro voljo.

Nekoliko barve se je pokazalo tudi na uvelem obrazu starega Raspantija. Pomakal je biskvit v vino in pustil, da se je kar razlezel v ustih. Neslišno je srkal te dobrote — noblesse oblige. Že po svojem naravnem nagibu je preprečil vsak najmanjši šum, ki bi utegnil koga motiti. Upal je namreč, da tiktakanje ure, ki jo je bil ukradel signorju Adversu na pokopališču in ki zdaj dela v žepu njegovega razcapanega telovnika neprijetno prostaški ropot, ne bi moglo žaliti kakega drugega ušesa razen njegovega. Položil je spet nehote svojo roko na brezhiben staromodni način na srce.

Krčmar je prišel z dvorišča in privlekel za seboj za lase enega svojih napol nagih pretepačev, da bi vrtel raženj nad ognjem. »Štiri piščance! Za vsakega enega«, je zaklical Vincenc, »enega za gosta in za Beppa!«

Krčmar se je režal. Če je želel milostljivi gospod jesti skupaj s svojim strežnikom, potem se mu je po tolikšni meri vina, ki ga je bil ta dan zjutraj že spil, ta norčavost že lahko dovolila. Toda pred signorja Raspantija je položil samo lesene žlice in se spet zarežal. Trije dijaki z visoke šole so na poti k predavanjem prišli na požirek kave.

Od tu in tam

Na dvodnevna [illegible] v Belgradu vsi guvernerji narodnih bank v državah balkanskega sporazuma. Prišli so guverner grške, turške in romunske narodne banke. Sejam predseduje guverner jugoslovanske narodne banke dr. Radosavljevič. Razpravljajo pa o razširitvi gospodarskega sodelovanja vseh narodnih bank in o izpopolnitvi določil, ki so jih guvernerji sprejeli že na dveh prejšnjih sestankih. Gostje so obiskali tudi predsednika vlade dr. Stojadinoviča, finančnega ministra Letico in trgovinskega ministra Kabalina.

Donavska konferenca je začela včeraj zasedati na Bledu v hotelu »Toplice«. Sej se udeležujejo zastopniki sedem držav, katere so gospodarsko zainteresirane na Podonavju. Delegati so prišli iz Anglije, Francije, Nemčije, Češkoslovaške, Madžarske, Romunije in Jugoslavije, vsega skupaj 50 delegatov. Večji del so to ravnatelji raznih plovbnih družb. Letos je prišla vrsta na našo državo ter predseduje konferenci generalni ravnatelj Aleksander Popovič iz Belgrada. Namen konference je ta, da se preuče razne pogodbe, ki se tičejo plovbe po Donavi, in da se morebiti tudi podaljšajo. Seje bodo trajale sedem dni.

Raztopljeno kameno sodo je zlil v oči 50 let staremu Jordanu Tasiču delavec Trajko Kočilo iz Leskovca, ker je bil prepričan, da mu je Jordan hotel izpeljati ženo. Jordan je bil kot star samec do nedavnega na stanovanju pri Trajku. V njihovem odnosu ni bilo nič spotikljivega. Kar na lepem pa se je Trajku zazdelo, da se starec vrti okrog njegove žene. Ne da bi se prepričal o resničnosti svoje domneve, je pripravil kameno sodo in sekiro. In res je lepega dne zagledal Jordana spet v svoji kuhinji ob ženi. Pograbil je kozarec s kameno sodo in zlil tekočino Jordanu v oči. Potem pa je potegnil še nož in ženi razrezal nos. Jordan je moral v bolnišnico, kjer kljub težkim poškodbam upajo, da mu bodo ohranili vid.

Padec klirinške nemške marke na jugoslovanskih borzah je hudo prizadel naše izvoznike. Trgovci so računali, da bo naša Narodna banka držala na določeni višini nemško klirinško marko, in so zato tudi poslali na podlagi takih kalkulacij precej blaga v Nemčijo. Kmalu zatem pa se je pokazalo, da je Nemčija preko določene meje izrabila dovoljene kontingente, zaradi česar je Narodna banka nehala ščititi marko. Tako se je marka pocenila za 60 par. Kalkulacije trgovcev so bile s tem postavljene na glavo. Narodna banka ni predhodno obvestila izvoznikov, da bo marko pustila svoji usodi, niti niso trgovci kaj takega pričakovali vsaj za pol leta.

Kot žrtev noža je padel v železničarski koloniji v Zagrebu tesarski pomočnik Mirko Rob. Zvečer se je vračal v družbi gostilničarja Lea Koritnika in njegovega prijatelja proti domu. Spotoma so šli v gostilno, kjer je sedela družba treh bratov Kojdičev. Iz neznanega vzroka se je med obema družbama vnel prepir in pretep zunaj gostilne. Eden izmed Kojdičev je bil ranjen, Rob pa je obležal mrtev z razparanim trebuhom. Policija je prijela Koritnika, ker so vsi znaki kazali na njegovo krivdo v večji meri kakor na Kojdiče. Le to ni bilo verjetno, da bi Koritnik ubil prijatelja Roba. — Končno pa je policija nekoliko bolj posvetila v to skrivnost. V preiskavi je nastopil preobrat ter se je sum zgostil okrog bratov Kojdičev.

Tovarna salame in mesnih proizvodov Krajčinovič je zgorela v Petrinji. Preteklo noč je ogenj nenadoma izbruhnil, a močan veter je gašenje oviral. Domači gasilci so se zastonj borili proti ognjenim zubljem, pač pa so morali paziti na to, da se niso vnele bližnje hiše in tovarna mesnih izdelkov Gavrilovič. Ker so gorele tudi zaloge prekajenega mesa, masti in slanine, se je mesto kar zavilo v gost in zadušljiv dim. Škoda znaša preko milijona dinarjev. Zelo verjetno je, da je nekdo iz maščevanja podtaknil ogenj.

Bolniške strežnice na očesni kliniki v Belgradu so pred dvema dnevoma začele stavkati. Med temi ženskami se je razpasla navada, da se niso ozirale na nobene službene predpise, temveč so si delo urejevale kar same. Njihova samovolja je bila že tolika, da so jo neprijetno občutili tudi številni bolniki. Stanje je postalo neznosno, da je šef klinike tem ženskam povedal, da tako ne bo šlo naprej. Toda bolniške strežnice (ki niso usmiljenke), so do zadnje zapustile bolnišnico in odšle domov. Zdravniki in strežaji so morali sami prevzeti vso oskrbo bolnikov. Klinika bo vse stavkujoče strežnice tožila sodišču za storjeno škodo.

Ženo svojega sina je zapeljal bogati kmet in župan v Katunu pri Jagodini Svetozar Lazarevič. Ko mu je umrla žena, je ostal v hiši še njegov sin Čedomir z ženo. Ko pa je sin odšel služit vojaški rok, je starec začel zalezovati snaho. Z grožnjo in nasiljem jo je uklonil. Obupana je snaha pisala pismo svojemu možu in mu vse priznala. Sin je stisnil ustnice in ni očetu ničesar očital, ko se je vrnil domov. Pač pa je Svetozar začel šikanirati svojega sina in ga skušal spraviti iz hiše. Nekega dne je sina, ki se ni branil, pretepel, slednjič pa mu na prsa nastavil samokres s pozivom, naj pobere svoje stvari in odide, kamor hoče. Čedomir je videl, da se oče ne šali. Z urno kretnjo je zagrabil za cev samokresa, toda petelin se je sprožil in krogla mu je ranila roko. Doslej se je pred očetom le branil, poslej pa je tudi v njem zavrela kri. Podrl je očeta na tla in ga s samokresom tako dolgo tolkel po glavi, da je izgubil zavest. Ko se je pa Svetozar prebudil, ni dovolil zdravniku, da bi mu opral rane in jih povezal. Tri dni je ležal brez besede, dokler se ni spet onesvestil. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer mu pa niso mogli več pomagati, kajti starcu se je zastrupila kri. S sinom, ki je postal tako žrtev svojega objestnega očeta ter zabredel v kriminal, sočustvujejo vsi vaščani.

Služkinjo, ki je spretno kradla denar iz gospodarjeve blagajne in si postavila lastno hišico, so prijeli v Srbobranu. Trgovec Filipi je imel donosno trgovino. V težki železni blagajni je bilo zmerom dosti denarja, kar je vedela tudi služkinja Nežika Belin. Izrabila je vsako priložnost in izmaknila iz blagajne kak stotak ali tisočak. Trgovec tatvin sploh ni opazil. Ko si je Nežika nabrala lepe denarje, da je zanje kupila hišico, opravo in vse, kar zraven spada, se je omožila. Pa še poslej je rada obiskovala svojega starega gospodarja in prežala na priliko, da bi spet izmaknila kak denar iz blagajne. Slednjič pa so ji le prišli na sled. Ugotovili so, da je imela poleg hiše še precej denarja naloženega v hranilnici. Uganko je pomagal nehote razvozljati njen brat, ki je hotel izsiljevati denar od trgovca. Ko ga je pa ta naznanil policiji, je prišlo na dan, da je Nežikin brat mislil, da trgovec denar ponareja in ga daje njegovi sestri zato, da bi molčala. Drugače si njenega lepega zaslužka in premoženja ni znal razložiti.

Viharni dnevi na Dravskem polju

Maribor, 17. januarja.

V današnjem »Slovenskem domu« poročamo o silovitem viharju, ki je povzročil včeraj na Ptujski gori veliko razdejanje. Danes pa nam od vseh strani Dravskega polja prihajajo poročila o silno viharnih dnevih, ki trajajo že od sobote. Ne samo na Ptujski gori, tudi drugod je povzročil vihar veliko škodo. Veter piha neprestano dan in noč, vendar pa z različno silo, kakor da bi ozračje valovalo. Včasih piš nekoliko poneha, da potem še z večjo močjo pritisne. Od časa do časa se razvija tak orkan, kakor ga v teh krajih ne pomnijo najstarejši ljudje. Kogar zateče tak zračni vrtinec na odprtem prostoru, se mora oprijeti ali drevesa ali pa zida, ker bi ga drugače zračni tok vrgel ob tla. Škoda, ki jo povzroča vihar, je že ogromna. Najbolj so prizadete z opeko krite strehe, zlasti one, ki imajo novejšo opeko, dočim se bobrovec bolj drži, ker se bolj zrakotesno zapira in je težji. Če pa dobi veter kje odprtino, da vdere pod opeko, pa je ostrešje v nekaj sekundah brez strehe. Prav za prav so ostale do sedaj edino še nepoškodovane slamnate strehe, ki so se izkazale kot najbolj odporne pri hudem viharju. V Slovenski Bistrici je vihar odtrgal pločevinasto streho nad dvorano v samostanu šolskih sester ter jo je vso zvil in vrgel na tla. Posebno hudo je razdejanje v sadonosnikih. Nešteto jablan in drugih sadnih dreves je izruval kar s koreninami iz tal. Prav takšna je slika v gozdovih. Mestni park v Slovenski Bistrici je okrog sodnijskega poslopja ves opustošen. Vihar je porušil tudi starodavno mogočno lipo v Zgor. Polskavi pred Jagodičevo hišo. Izruvalo jo je s silnimi koreninami vred ter je zagrmela po tleh s tako silo, da se je vsa vas stresla. V Mariboru in v Slovenskih goricah tega viharja, ki divja komaj nekaj kilometrov proč na Dravskem polju, skoraj ne čutimo. Vendar pa tudi v mestu pritiska hud veter, da ljudem kar klobuk frčijo z glave. Veter je podrl tudi leseno ograjo pri sokolskem letnem telovadišču v Ljudskem vrtu. Ljudje na Dravskem polju so v velikem strahu, kaj bo, če bo vihar še nekaj dni s takšno silovitostjo divjal.

Drzno početje malega dečka

Na ledeni plošči se je prepeljal čez Dravo

Maribor, 17. januarja.

Včeraj popoldne okrog pol dveh se je pripetila na Dravi senzacija, ki je privabila na obrežje v Pristanu nekaj sto gledalcev, pa tudi z glavnega mostu jih je vse črno zrlo doli na strugo reke. Imeli pa so tudi priložnost nekaj videti, kar se v Mariboru še ni dogodilo: sredi reke se je vozil na veliki ledeni plošči mlad frkolin ter je svoje nenavadno vozilo krmaril in uravnaval z dolgim kolom. Tam, kjer je bila reka globoka, je s kolom veslal, čim po je zadel s kolom do dna, pa je potiskal ploščo naprej ter je tako priplul z levega na desni breg kljub deročemu toku, ki dela velike preglavce celo čolnarjem. Ta neeznani junak — dosedaj se še namreč ni dalo ugotoviti, kako se piše, ker jo je po pristanku na desnem bregu jadrno pobrisal iz strahu pred stražnikom, ki se mu je bližal, se je igral najprej na levem bregu nad gostilno Male Benetke na ledu, ki se je napravil ob nabrežju. Stal je na veliki plošči ter jo potiskal sem in tja z drogom. Naenkrat pa je zašel malo predaleč od brega in že ga je zgrabil močan tok ter odnesel s seboj. Na ta način se je začelo neprostovoljno potovanje, ki mu pa je očividno ugajalo, ker je usmeril ploščo proti drugemu bregu ter jo je varno spravil na plitvino poleg dravskega mostu, kjer je skočil na suho in izginil. Gledalcem, ki so opazovali njegovo vratolomno vožnjo, je iz strahu za fanta burno bilo srce, saj je bil vsak prepričan, da ga bo Drava odnesla ter bo plačal svojo predrznost z življenjem. Vse se je oddahnilo, ko se je plošča približala bregu ter se je fant pognal z nje na obrežje.

Tolovaja Salaja veliki vlomilski podvigi

Salaj in njegova tolpa danes pred sodniki

Ljubljana, 18. jan.

V veliko razpravno dvorano št. 79 je bil danes zgodaj precejšen naval občinstva. Ljudje iz raznih posavskih krajev, zlasti iz okolice Zaloga in Vevč so prišli, da poslušajo veliko kazensko razpravo proti tolovaju Salaju in njegovi tolpi.

Tolovaj Salaj Nace, rodom iz Črensovcev, Prekmurje, je prav pred 2 dnevoma izpolnil 36 let starosti. Je v najboljših letih, čedno napravljen, zdrav in krepak možakar. Izučil se je trgovine in je bil po raznih trgovinah zaposlen kot trgovski pomočnik, nazadnje je nastopal kot trgovski potnik. Pošteno delo mu ni dišalo. Rad je verižil in sleparil, ob prilikah pa kradel in vlamljal. Tolovaj Salaj je posebno izurjen specijalist za vlome v stanovanja premožnih kmetov. Vlamlja rad kar ob belem dnevu po leti, ko so kmetje zaposleni zunaj hiš na poljih. Kakor policijski pes, tako dober vonj in čut ima za kmečke zaklade, shranjene po raznih omarah. V okoliških vaseh ob Savi je izvršil že nebroj drznih vlomov z bogatim plenom. Salaj je bil že večkrat obsojen zaradi raznih vlomnih tatvin. Pred malim kazenskim senatom je bil 25. avgusta 1936 obsojen na 1 leto in 2 mesca robije zaradi velikih vlomov, ki jih je bil izvršil v obsavskih vaseh.

Organizator vlomilske tolpe

Danes je Salaj znova obtožen raznih vlomov. Obtožnica, ki jo pri razpravi pred malim kazenskim senatom zastopa drž. tožilec g. Fran Sever, med drugim navaja, da je vodja vlomilske tolpe Nace Salaj 23. septembra predlanskim zapustil ljubljanske sodne zapore, ko je prestal gori omenjeno kazen. Takoj, ko je zagledal luč svobode, se je že posvetil svojemu staremu poklicu vlomilstva. Je skrajno zavržen kriminalen tip, tako pravi obtožnica, delomržnež, nepoboljšljiv tat in vlomilec. Na vesti ima mnogo vlomov, ki mu jih pa ne morejo dokazati. Je izurjen organizator in snovalec načrtov za razne velike vlome. Okrog sebe je zbral samo stare in poklicne vlomilce, mnogo tatov. Ima posebno taktiko. V preiskavi se zna trdovratno braniti in prizna le dejanja, ki mu jih popolnoma dokažejo s trdnimi dokaznimi dejstvi. Drugače pa odločno zanika vse tatvine in vlome, pri kateril je prepričan, da sodišče nima o njih nikakih dokazov pri rokah.

Povsod je imel skrivališča

Najraje se je Nace Salaj klatil po obsavskih vaseh, po gozdovih okoli Dobrunj in Sostrega ter po hribovskih naseljih, kjer je imel tajna zavetišča in skrivališča. Že v mariborski kaznilnici se je bil tolovaj Salaj seznanil z zloglasnim vlomilcem Jožetom Anžurjem, ki sta v letu 1937. in 1938. izvršila skupno nekaj vlomov. Jože Anžur je pred našimi varnostnimi oblastmi pobegnil na Koroško, kjer se je pod napačnim imenom udinjal pri nekem posestniku v vasi Kirschenteur pri Celovcu. O tej vasi gre prislovica: »In Kirschenteuer sind heuer Kirschen sehr teuer.« Jože Anžur je imel seboj vojničko izpravo na ime toliko časa pogrešanega, umorjenega Viktorja Marna. Izpravo mu je dal Viktorjev brat Lojze Marn, ki je sedaj zaprt osumljen zločina bratomora. Jožo Anžurja so koroški orožniki prijeli in izročili našim oblastem. Sedaj se nahaja v sodnih preiskovalnih zaporih. Anžur bo posebej obtožen in sojen.

Nace Salaj je imel zlasti pri Anžurjevih odnosno pri p. d. Jurkovih v Spodnji Zadobrovi vedno varno zavetje in skrivališče. Tudi v Spodnji Hrušici je Salaj našel dobro skrivališče.

Dramatična aretacija

Vevški orožniki, ki so zadnje čase odkrili bratomor Viktorja Marna, so neprestano zasledovali Naceta Salaja, ki se jim je znal spretno skrivati. Podnarednik Centrih, ki je mnogo pripomogel tudi o odkritju umora Marnovega, je prišel 20. junija lani v Spodnjo Hrušico, ko je po tihem izvedel, da se tam pri nekem kočarju skriva Salaj. Orožniška patrola je kočo obkolila. Podnarednik Janez Centrih je previdno vstopil v Salajevo sobo. Ta je skušal pobegniti skozi okno. Zaman. Pograbil je samokres, ki ga je bil ukradel ravnatelju g. Račiču, in nameril na podnarednika. Ta pa mu je v duhaprisotnosti samokres zbil in ga razorožil. Salaj se je udal. Državni tožilec ga je sedaj obtožil tudi zločina javnega nasilja po § 128 k. z., ko je hotel Salaj preprečiti aretacijo.

Bogat plen v Kranju

Tolovaj Salaj je od septembra 1937 do aretacije v avgustu lani izvršil sam ali s pomočjo svojih pajdašev 11 večjih vlomov. Največji plen mu je padel v roke, ko je s pomočjo Matije Jereba vlomil oktobra 1937 pri Vinku Bedenku v Kranju. Tu je Salaj pobral mnogo streliva, pištole, dve dragoceni puški in 2.600 din gotovine. Bedenk je bil oškodovan za okoli 21.600 din. Skupen plen pri vseh vlomih znaša 38.800 din.

Nace Salaj je deloma te vlome priznal, le nekatere malenkosti je tajil. Na zatožni klopi danes kot njegovi pomagači še sede: samski kovinotiskar Matija Jereb, samski mesar iz Spodnje Hrušice Fran Šuštaršič, samski klepar iz Št. Ilja Ivan Kristl, kot soobtoženii, ki so mu dajali potuho in so ukradeno blago prikrivali odnosno kupovali, pa sede: samski delovodja iz Pristave Janko Božnar, posestnika sin iz Loga Ivan Trobec, tesarski pomočnik Fran Skubic in mizarski pomočnik Josip Skubic, oba iz Viča, dalje mizar Josip Žirovnik z Glinc, posestnica Marija Avbelj in posestnica Lucija Anžur, obe iz Spodnje Zadobrove in mesarski pomočnik Fran Mazovec iz Zgornjega Kašlja.

Kakor so vevški orožniki sedaj dognali, je aretirani Lojze Marn večkrat skrival tolovaja Salaja na svojem domu v Šmartnem ob Savi. Tja so zahajali vsi drzni vlomilci in kriminalni tipi.

Razprava, ki se je pričela ob 8.30, ob sklepu lista še traja. Tričlanskemu kazenskemu senatu predseduje s. o. s. g. Rajko Lederhas.

Loška dolina bo dobila banovinsko elektriko

Stari trg, 17. jan. 1939.

Pri nas v loški dolini imamo že celo desetletje električno razsvetljavo, ki je zasebna last graščine Snežnik. Ta oddaja električni tok za vasi: Stari trg, Pudob, Igavas, Kozaršče, Šmarata ter mesto Lož.

Zadnje čase pa je postala ta luč precej nagajiva, tako da imamo konsumenti konec koncev le malo razsvetljave. Ker so baterije že zelo obrabljene, nam daje elektrarna tok v skrajšanem času, tako imamo zjutraj luč le poldrugo uro od pol 6 do 7 in zvečer do 23.

Uprava elektrarne je že pred leti opozorila občinski odbor v Starem trgu, da bo primorana obratovanje ustaviti, da naj se občina zavzame, da dobimo banovinsko elektriko ali pa naj se obveže, da banovinske elektrike ne bo vsaj še 12 let, da si ona nabavi nove stroje (baterije).

Takratni občinski odbor je sklenil, da se ne bo zavzemal za banovinsko elektriko. Ker pa so KDE izvedle elektrifikacijo že do sosednje občine Cerknice, se je končno vendarle občinski odbor v Starem trgu zdramil in na svoji zadnji seji odločil, da najame potrebno posojilo pri domačih denarnih zavodih v znesku 300.000 din, ki je potreben za zgradbo daljnovoda in dveh transformatorjev in sedanjo napeljavo priključil na tok Kranjskih deželnih elektraren. Dalje je občinski odbor sklenil, da naj se izvede elektrifikacija cele občine v treh delih. Prvi del obsegajo vasi, ki imajo že sedaj napeljavo, v drugi del pa pridejo vasi: Markovec, Vrhnika, Viševek, Podgora, Vrh, Nadlesk, Podcerkev in Dane, končno v tretji del pa še vse ostale oddaljenejše vasi.

V kolikor smo poučeni, bodo KDE začele z delom za napeljavo daljnovoda v Loško dolino, brž ko bo ugodno vreme. Želeti bi bilo, da bi započeto delo izvedli pospešeno tako s priključkom na omrežja, kakor tudi z drugim in tretjim razdobjem dela.

Apeliramo na odločujoče faktorje tako pri denarnih zavodih kakor pri oblasteh, da pomagajo čimprej elektrificirati našo dolino. Z lučjo bo prišlo k nam gotovo tudi še kako drugo razsvetljenje.

Maček ima kremplje - „purgerji" pa žeblje

SK Ljubljana se je vrnila iz Zagreba, kjer je z Gradjanskim odigrala svojo drugo tekmo za zimski pokal in jo izgubila z visokim rezultatom 6:0. Zdaj smo dobili razlago tega čudovito visokega rezultata — prav tako, kakršno smo si bili tudi zamišljali, ker nam ni šlo v račun, da bi ligaška enajstorica SK Ljubljane, ki je še prejšnjo nedeljo, kakor zadnje čase sploh, bila v odlični formi, mogla po regularni poti izgubiti tako visoko.

Igralci SK Ljubljane so vsi razpraskani, Grintal ima znake žebljev po stegnih, Erberju je neki igralec »purgerjev« z žeblji kar prebil usnjeno kapico in ga ranil. Pa tudi vsi drugi imajo od žebljev (namesto »štopeljcev« so bili namestili na nogometne čevlje »purgerji«) močne in globoke ogrebotine. Poglavje zase je bil sodnik Podubski, ki je za opomine in opozorila Ljubljančanov, da imajo zagrebški igralci nogometne čevlje kar podkovane z žeblji, sploh zmenil ni. Sodil je ves čas skrajno pristransko, tako da je Ljubljana že zgolj zaradi njegovega sojenja morala izgubiti.

Kaj pa naši slovenski sodniki? Vedno fair in vedno objektivni proti gostom, nas pa tuji sodniki lepo »frnažijo« na svojih gršč. Ta stoprocentna objektivnost po teh bridkih izkušnjah res že začenja popolnoma izgubljati svoj smisel! Doklej bomo še golobje?

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometersko stanje	Temperatura v C: največja	Temperatura v C: najmanjša	Relativna vlaga v %	Oblačnost (0—10)	Veter (smer, jakost)	Padavine m/m	Padavine vrsta
Ljubljana	759·0	11·5	10·4	78	10	SW_2	0·1	dež
Maribor	756·8	15·0	11·0	60	7	S_8	—	—
Zagreb	762·4	15·0	11·0	70	7	W_3	—	—
Belgrad	764·0	19·0	9·0	60	6	S_3	—	—
Sarajevo	768·4	10·0	0·0	90	8	0	—	—
Vis	767·4	10·0	8·0	90	10	SE_6	—	—
Split	767·3	15·0	9·0	70	4	SE_5	—	—
Kumbor	768·5	16·0	9·0	90	6	NE_2	—	—
Rab	764·9	12·0	9·0	90	7	SSE_7	—	—
Dubrovnik	767·9	15·0	12·0	80	5	SE_4	—	—

Vremenska napoved: Oblačno, južno in nestanovitno vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Včeraj je bilo ves dan nebo pokrito s težkimi oblaki. Dopoldne, kakor tudi popoldne in zvečer je nekajkrat nekoliko rosil dež. Popoldne in ponoči je pihal zmeren zapadni veter. Pred polnočjo se je na južni strani nekoliko zjasnilo. Sneg je popolnoma skopnel.

Koledar

Danes, sreda, 18. januarja: Stol sv. Petra.
Četrtek, 19. januarja: Kanut.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62; mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta.

Prosvetno društvo Trnovo: Na devetem prosvetnem večeru drevi ob 8 v Društvenem domu, bo imel zanimivo zdravstveno predavanje g. dr. Štrancar, »o raku«. Predavanje bodo spremljale številne skioptične slike.

Na Ljudski univerzi bo danes ob 20 predaval docent dr. Fran Zwitter o »Predhodnikih sodobnega nacionalizma«. Opozarjamo cenjeno občinstvo na aktualno snov. Vstopnine ni.

Krajevna organizacija legije koroških borcev v Ljubljani ima v soboto ob 8 zvečer v restavraciji pri »Šestici« na Tyrševi cesti svoj redni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika; 2. tajnika; 3. blagajnika; 4. nadzornega odbora; 5. volitev novega odbora; 6. sprememba pravil; 7. slučajnosti. — V primeru nesklepčnosti se vrši zbor pol ure kasneje v istih prostorih, z istim dnevnim redom. — Tovariši! Pridite točno in zanesljivo, da si izberete za bodoče poslovno leto upravni in nadzorni odbor.

Vsem tovarišem in legiji naklonjenemu občinstvu: Legija koroških borcev, krajevna organizacija v Ljubljani, priredi v soboto, 4. februarja t. l. v dvorani Delavske zbornice svoj prvi Legionarski ples, na katerem bo izvoljena kraljica srčkov, katera prejme krasno darilo, ki je razstavljeno v drogeriji Gregorič v Prešernovi ulici. Vsak udeleženec prejme poleg vstopnice številko ter bo izžrebano lepo spominsko darilo. — Tovariši! Vaša dolžnost je, da posetite to prireditev, ter pripeljete s seboj Vaše tovariše in znance, kjer se boste za mal denar dobro zabavali! Čisti dobiček je namenjen v dobrodelne namene.

Šempetrsko prosvetno društvo vabi za drevi ob 8 na skioptično predavanje g. dr. Vinka Brumna. Pod naslovom »Obisk pri Angležih« nam bo gospod predavatelj povedal marsikaj zanimivega.

Filozofsko društvo v Ljubljani bo priredilo v soboto, dne 21. januarja 1939 zanimivo predavanje iz področja dinamske psihologije. Predaval bo dr. Emil Hrovat o temi: **»Slutnja in intuicija«.** Predavanje bo v mineraloški predavalnici na univerzi ob 6 popoldne. Vabljeni vsi, ki se zanimajo. Vstop prost.

Kinoobiskovalci se opozarjajo, da morajo pri obisku kinematografskih predstav zasesti svoja mesta točno po označbi na vstopnicah, sicer se krši zakon o taksah ter se ob vsaki ugotovitvi takega prestopka mora predpisati kazen. — Dravska finančna direkcija, šef odseka V.

Bežigrajsko prosvetno društvo ima svoj V. prosvetni večer jutri, dne 19. januarja 1939 ob 8 zvečer v Mavričevi dvorani (poleg kavarne Majcen na Tyrševi cesti). Na sporedu je domača fantovska pesem, deklamacija in zelo zanimivo predavanje »O tisku«. — Vsi vljudno vabljeni!

Film o kulturi krompirja. Tvornica za dušik, d. d., Ruše, bo predvajala po svojem predstavniku g. inž. J. Teržanu v četrtek, dne 19. t. m. ob 18.30 (pol sedmih zvečer) v dvorani Kmetijske družbe, Novi trg št. 3 kmetijski propagandni film o kulturi krompirja. Vstop brezplačen.

Licitacija za nabavo pisarniških potrebščin. Banska uprava dravske banovine razpisuje na osnovi člena 86—105 zakona o državnem računovodstvu **I. javno ofertalno licitacijo** za nabavo papirja in drugih pisarniških potrebščin, ki se bo vršila v skrajšanem roku, dne 4. februarja 1939 ob 11 v sobi št. 21 v II. nadstropju kralj. banske uprave, Bleiweisova cesta 10. Kavcijo v višini 5%, odnosno 10% od vsote ponujene dobave je položiti pri blagajni finančnega oddelka, Bleiweisova cesta št. 13. Zapečatene ponudbe, taksirane po tar. post. 25 zakona o taksah, potrdilo o dražiteljski sposobnosti, potrdilo o plačanih davkih in priznanico o položeni kavciji je izročiti na dan licitacije med 10. in 11. uro predsedniku licitacijske komisije. Ponudnik mora v ponudbi izjaviti, da so mu pogoji znani in da na nje pristaja. Na ovitek ponudbe je napisati »Ponudba za nabavo pisarniških potrebščin«. Seznam materiala in pogoje za dobavo dobe interesenti med uradnimi urami v ekonomatu kralj. banske uprave, soba št. 33.

Ljubljansko gledališče

DRAMA. — Začetek ob 20.

Sreda, 18.: Labodka. Red Sreda.
Četrtek, 19.: Trideset sekund ljubezni. Red A
Petek, 20.: zaprto.
Sobota, 21.: Upniki — na plan! Premiera. Premierski abonma.

OPERA. — Začetek ob 20.

Sreda, 18. jan.: »Pod to goro zeleno«. Red B
Četrtek, 19.: Jolanta. Gianni Schicchi. Red Četrtek.
Petek, 20. ob 15: Boris Godunov. Dijaška predstava. Cene 16 din navzdol.
Sobota, 21.: Roxy. Izven. Globoko znižane cene od 24 din navzdol.

Druga italijanska razstava v Belgradu

Za „umetniško razstavo vseh stoletij" zdaj „razstava italijanske knjige"

Za časa obiska italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana v Belgradu bo odprta v umetniškem paviljonu Cvijeta Zuzorič na Kalemegdanu razstava italijanske knjige, ki bo obsegala skupno okoli 4000 knjig. Kakor že ob priliki razstave italijanskega portreta vseh stoletij, tako tudi zdaj Italija želi prikazati prijateljski sosedniji državi neprestani in nagli razvoj svojega kulturnega in umetniškega življenja. Z izbranimi deli, ki predstavljajo le mal del vse italijanske književne proizvode, žele prireditelji te razsave v glavnih potezah pokazati napredek v posameznih znanstvenih panogah, kakor tudi napredek, ki je bil dosežen glede umetniške opreme knjig. V vsakem oddelku bodo poleg klasikov in slavnih književnikov zastopani tudi sodobni in najmodernejši pisatelji, tako da bo ta razstava prepričevalno pokazala vse, kar je Italija dala na posameznih področjih od rimske dobe do danes.

Vojna književnost

Italijanska književnost bo zastopana z nekaj zbirkami klasičnih del, ter z izbranimi deli najnovejše italijanske književnosti. Oddelek za zgodovino bo obsegal celo dobo od predromanskih časov, preko dobe Etruščanov do današnjih dni. Poseben oddelek bo posvečen italijanskim vojnim pisateljem in vojni literaturi, tako da se bo jugoslovanska javnost mogla seznaniti tudi z ono vejo italijanske književnosti in znanstvene delavnosti, ki je bila dozdaj malo znana izven Italije. Med drugimi knjigami bo tudi literatura o letalstvu, na kateri je Italija precej bogata. Dalje bodo razstavljene umetniške knjige v sijajni opremi, ki bodo prikazovale neprestan umetniški napredek Italije. Izpopolnjeni bodo z dragocenimi reprodukcijami starih miniaturnih kodeksov in sv. pisma. Otroška književnost bo zastopana z nekaj umetniškimi knjigami, ki jih je izdala država za šole ter knjige napisane za fašistično mladino, ki so jih izdale mladinske organizacije. Pedagogiko bo zastopala zbirka knjig nekaterih pisateljev, ki uživajo svetovni sloves.

Italijanska pozornost za našo književnost

Študije o vzhodnih evropskih državah in prevodi s slovanskih jezikov, a posebno študije o jugoslovanski književnosti, ter prevodi jugoslovanskih pisateljev bodo pokazali, s kolikšno pozornostjo in s kakšnim zanimanjem italijanska javnost spremlja kulturno življenje svojih sosedov. Razni priročni slovarji in enciklopedije bodo nudile sliko vsega, kar je Italija dosegla na tem področju. Poleg italijanske enciklopedije in velikega zemljevida bo na tej razstavi možno videti tudi druge podobne zanimive publikacije najnovejšega datuma. Posebno obsežno bodo zastopane gotove znanstvene panoge, katerim je fašistična vlada dala veliko pobudo in novo smer, v prvi vrsti medicina in pravo. Posebni oddelek bo namenjem starim redkim delom, ki so bila tiskana v Italiji v srbskim in hrvatskem jeziku, kakor tudi slavnim italijanskim delom, ki govore o življenju, o umetnosti Jugoslovanov. Na razstavi bo končno še oddelek, v katerem bodo obiskovalci lahko videli obširen pregled bibliografije o sodobni Italiji in o fašizmu.

Se na volkove z letali

Da je bila letošnja zima posebno v severnih evropskih krajih zelo huda, dokazuje tudi dejstvo, da se na primer še nikdar prej ni pojavilo na Švedskem toliko volkov kakor letos. Kar v trumah so prihajali v manjša naselja in klali vsevprek, živino in tudi ljudi, če se jim niso pravočasno umaknili. Pa niso pripravili le neprestanega strahu tamkajšnjemu prebivalstvu, pač pa so naredili tudi ogromno škodo, ker so podavili neverjetno mnogo živine. Ljudje so jih sicer preganjali na vse mogoče načine, toda kmalu niti puška ni več zalegla, toliko jih je bilo. Pred nedavnim so zaprosili švedsko vlado, naj pošlje v te kraje nekaj vojaških letal, da bi tako s strojnicami, ki jih imajo ta vojaška letala, poskusili vsaj pregnati, če že ne pobiti nadležne in nevarne volkove. Vlada je letala res tudi poslala. Ta boj letal proti volkovom se je izkazal za zelo uspešen, kajti že takoj prvi dan je padlo nekaj sto volkov, ostali pa so se razbežali in poskrili vsaj za toliko časa, dokler ta letalski napad ne bi prenehal. In res, čim so izginila letala, so se volkovi spet pojavili, sicer v manjši množini, pokazali pa so se vendar, da se tudi letal dosti ne boje. Lakota ne pozna strahu.

Ta primer pa je morda zanimiv tudi zaradi tega, ker so morda tu prvič uporabili bojna letala za kaj drugega kot pa le za ubijanje ljudi ali pa za grozečo parado.

Težak odgovor. Sodnik (stari gospodični): Ali nočete odgovoriti na moje vprašanje glede vaše starosti? Gotovo vam je moje vprašanje neprijetno.« Gospodična: Vprašanje nikakor ni neprijetno, toda odgovor.

Lepa baronica, ki je bila v Abesiniji

obtožena zdaj v Romuniji vohunstva

V času, ko vse države tekmujejo, da bi se čim bolj oborožile, da ne bi bil ogrožen mir, je vse polno vohunskih škandalov in zadev. Kajti vsaka država kaj rada pokuka čez meje svoje sosede, da bi se kar bolj natančno prepričala, kakšne stopinje «miru» ta ubira.

V romunskem mestu Cluju obravnavajo te dni eno takih zadev. Vojaško sodišče je postavilo na zatožno klop baronico Lydio Marijo von Atzell, ki izhaja iz stare madžarske rodovine. Dolžijo jo, da je prekoračila romunsko mejo brez vednosti romunskih oblasti in vohunila v korist neke tuje države.

To je še ne trideset let stara ter izredno lepa blondinka. Omožena je bila z baronom Banflyjem, ki je imel obširna posestva v Romuniji. L. 1927 pa je vrgla zakonski jarm proč in odšla v Abesinijo, kjer je bila vojna vihra med Italijo in Abesinijo na višku. Tam se je spoznala z nekim italijanskim grofom, obenem pa se ji je na nepojasnjen način posrečilo priti na negušev dvor. Lepa in brezskrbna bodočnost se ji je obetala in mlada zaljubljenca sta mislila odpotovati v Evropo. Tik pred odhodom pa so grofa zaprli, obdolžili veleizdaje in ga ustrelili. Odpotovala je sama v Evropo in se za nekaj časa zadržala v Parizu, kjer je ljudem zaradi otožne lepote kmalu padla v oči.

„Potepuška baronica

Iz Pariza je odšla v nacionalistično Španijo. Nihče ne ve, kaj jo je vleklo v vojno vihro. Tam je ostala precej časa. Kakšno je bilo njeno delovanje tam doli, nihče ne ve. Toda kmalu je postala znana pod imenom »potepinska baronica«. Kmalu pa se je vojne naveličala in zahrepenela po valovih Donave. Odšla je v Budimpešto. Samo madžarski vojni poročevalski urad bi mogel dati točna pojasnila, kod je lepa baronica hodila od tedaj naprej. Toda, kdo bi mogel verjeti, da se je predala vohunski službi.

Ko so jo v Romuniji zaprli, je bilo vse zaprepaščeno. Cluj je njeno rodno mesto in prav ta okolnost je za proces neke vrste »slaščica«. Ona trdi, da je prišla v Romunijo za to, da bi uredila svoje premoženjske razmere in dokončno razporoko. Ko pa jo je sodnik vprašal, zakaj je prekoračila romunsko mejo brez potnega lista, je molčala. Z njo vred pa je obtožen tudi neki advokat, češ da je sokriv, ker ni oblastem javil dvoumne delavnosti svoje varovanke.

Vprašanje je, ali se ji bo posrečilo izmotati se iz nevarnega položaja, ali pa bo padla pod svinčenkami, kakor njen ljubček, italijanski grof.

Zdaj še električni bajonet!

Morilnega orožja, s katerim hoče iti človek nad človeka, menda še ni dovolj. Vsako dosedanje orožje se še vedno zdi v gotovih ozirih pomanjkljivo. Treba je izumiti boljšega, popolnejšega, kakršnega drugod nimajo. Tako je zdaj neki avstrijski inženir, ki živi v Angliji, iznašel posebne vrste električni bajonet. Izumitelj sam je ustanovil tudi že trgovsko družbo, ki bo postavila tovarno za izdelovanje takšnih elekričnih bajonetov. Sam pravi, da bo imel njegov bajonet to prednost, da bo v bojih na nož na zelo enostaven in uspešen način sovražnika toliko omotil, da bo nesposoben za nadaljnji boj. Treba se ga bo le dotakniti s takšnim bajonetom. Pravijo, da se zelo zanima za ta nov izum tudi že angleško vojno ministrstvo. Tako bo bodoča vojna že kar precej podobna najmodernejši mesnici, kjer živino ubijajo z elektriko.

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 18. januarja: 12 Vsakemu nekaj (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Mojstri lahke glasbe (plošče) — 14 Napovedi — 18 Mladinska ura: a) Zima v naši književnosti (g. prof. Fr. Vodnik); b) Ročna dela — Naredimo periskop (g. Miroslav Zor) — 18.40 20 letni razvoj jugosl. socialne politike z vidika del. prava (g. dr. Branko Alujevič) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Prirodopisne zanimivosti (g. prof. Fr. Pengov) — 20 II. stilni orgelski koncert, g. prof. Matija Tome — 20.40 Reproduciran koncert nekaterih angleških skladb — 21.20 Dvospevi: gdč. Poldka Zupanova in ga. Lida Vedral-Kalinova, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Kvartet mandolin.

Četrtek, 19. jan.: 12 Zvezde in zvezdniki (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 18 Odmevi iz Ukrajine (plošče) — 18.40 Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 O gasilskem prazniku (g. dr. A. Kodre) — 20 Koncert slovanske glasbe (Radijski orkester) — 21 Prenos iz Milana Puccini: La Boheme, v odmoru okrog Milana — 22 Napovedi.

Petek, 20. jan.: 11 Šolska ura: Pri zobozdravniku, dialog (g. Mirko Demšar) — 12 Iz naših krajev (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 18 Ženska ura: Kaj mora vedeti žena v zavarovanju (ga. Vida Peršuh) — 18.20 Dvospevi Udovičeve in Lovšetove (plošče) — 18.40 Francoščina (g. dr. Stanko Leben) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 10 minut za planinco: O zimskih planinskih turah (g. prof. M. Lipovšek) — 20 Iz sveta opere: Radijski orkester — 21.15 Cimermanov kvartet — 22 Napovedi, poročila — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Sreda, 18. januarja. Belgrad: 20 Humor. 21 Mačvanske pesmi, 21.30 Vok. konc., 22.20 Plošče. — **Zagreb:** 20 Mandoline, 20.30 Plošče, 21 Angl. gl., 22.20 Plesna gl. — **Praga:** 20 Igra, 20.30 Plesna gl., 21.15 Ork. konc., 22.20 Plošče. — **Varšava:** 19 Pisan glasbeni spored, 21 Chopinove skl., 22 Plošče. — **Budimpešta:** 19.30 Opera, 23.10 Ork. konc. — **Trst- Milan:** 17.15 Violina, 21 Planinski duet, 22 Operetna gl. — **Rim-Bari:** 21 Opera »Maruf«. — **Dunaj:** 19 Portugalska nar. gl., 20.15 Mladinska ura. — 21 Simf. konc. 22.30 Zab. ork. — **Berlin-Hamburg:** 21 Ork. konc.— **Vratislava:** 21 Vojaška godba — **Lipsko:** 21 Komična opera »Skrivni zakon«. — **Frankfurt:** 21 Haydnovi »Letni časi« (Zima).

Doré O.

Francoski kino in film

Dne 28. decembra 1895. leta sta predvajala brata Lumière prvi francoski film v kletni dvorani kavarne »Grand Café« v Parizu. Pregovor »čas je zlato«, geslo naše dobe, se ni nikjer tako točno izkazal kot pri razvoju filma bratov Lumière. V prvih mesecih 1896. leta ju že srečamo v Londonu, New-Yorku, Berlinu, Bruslju. Ni še minilo pol leta po prvi izvedbi, že sta imela svoje zastopnike na Dunaju, v Londonu in vseh večjih mestih kontinenta, dalje pa tudi že v Indiji in Avstraliji, kamor sta dobavljala ves tehnični pribor od projecijskega aparata, filma pa do filmskih operaterjev.

Skoraj istočasno so pričeli s filmsko produkcijo tudi Angleži in Američani. Spomladi l. 1896. so predstavili Angleži prvi bioskop in konec leta so že opremili oder gledališča »Folies-Bergères« z aparati »American-Biograph«. Po par letih tekmovanja so odnesle zmago francoske tvrdke Pathé, Gaumont, Méliès, Debrie, ki so z dobrimi aparati in s filmi senzacionalne vsebine preplavile ves svet ob pričetku novega stoletja. Ti filmi so bili seveda zelo kratki, ponajveč so merili okrog 30 metrov. Prodajali so jih po 2 franka meter. (Za primerjavo se spomnimo, da imajo danes filmi kilometrske dolžine.)

Industrializacija filma je pričela v letu 1906. Tedaj so odprli v Parizu prve velike dvorane, namenjene izključno filmu, čigar umetniška vsebina je bila takrat še dokaj dvomljiva. Dolžina filmov se je povzpela že do 1500 metrov. V posebnih studijih so »vrteli« filme z velikimi dekoracijami in številnimi statisti. V tem času so se pojavili prvi poklicni filmski igralci, prvi idoli filmske publike. Osnovalo se je v sami Franciji nad 50 filmskih družb, ki so zalagale francoski trg. Blagajne kinov naberejo v enem letu čedno vsotico 50,000.000 frankov. Nagli podvig je pripisati novemu načinu izposojanja filmov, medtem ko so jih dotlej kinolastniki morali kupovati.

V vsakem naslednjem letu se številke podvojijo. Novi filmski trusti so nastali po letu 1908. in so zgradili v Franciji ogromne studije v mestih Vincennes (Pathé), La Villette(Gaumont), Epinay (Eclair), Neuilly (Film d'Art) in drugod. Vsako boljše mesto se je že ponašalo z lastnim Cinéma-Pathé in Gaumont-Palaceon. To je bil hkrati tudi čas velikih trgovskih poslov francoskih družb v Ameriki in Angliji, toda prav tako so se takrat opomogle domače filmske industrije v Berlinu, Rimu, Stockholmu, Moskvi in New Yorku. Daleko nad ostalimi pa je prevladoval Pariz, ki je bil v solidnosti in trdnosti na prvem mestu.

— — —

Prva leta po svetovni vojni je delovanje francoske filmske industrije popustilo, njihove agencije v New Yorku in Londonu so postale Pathé-Film, Pathé-Exchange, Pathé-Pictures in Gaumont-British z ameriškim, odnosno angleškim vodstvom. V svetovno produkcijo filma je z mogočnimi sredstvi posegla Amerika. S svojim dinamizmom, s smelostjo, z rizikom in po zaslugi zmagovitega zaključka svetovne vojne in številnih novih »businessmenov« je ustvarila filmsko Mekko, Hollywood. Francija in ostale evropske države so bile preveč zaposlene z ureditvijo notranjega položaja, zlasti z novimi finančnimi, socialnimi in gospodarskimi problemi, da bi se mogle z enako vnemo in izdatnostjo posvetiti filmu. Med tem pa je prešla doba nemega filma.

Z govorečim filmom je postal položaj popolnoma drug, in tako najdemo francosko iznajdljivost v letih 1930. do 1936. na pragu novih preizkušenj.

Kot se je že tolikokrat zgodilo v zgodovini francoskega naroda v veliko presenečenje njegovih sovražnikov, sta tudi na področju filma znala žilavost in volja prebresti krizo in usposobiti francosko filmsko produkcijo k nenadnim, novim podvigom. Smisel za film je bil francoskemu duhu itak že spočetka domač in soroden. Posebno nagnjenje Francoza do izravnanja izdatkov z dohodki pa daje trgovini ono trdnost, na kateri so Francozi znali zgraditi tudi svojo filmsko produkcijo v težkih letih, ko jo je povsod skušala izpodnesti premoč ameriškega kapitala. Tako najdemo konec leta 1938., da se je francoski film povzpel do izredne višine ter ga v trgovskem smislu, odlikuje posebna stabilnost, katere ne najdemo sicer pri vseh drugih filmskih producentih.

Francija je imela začetkom 1938. leta 4130 kinematografov, od tega 405 v kolonijah. Samo Pariz s predmestji šteje 523 dvoran za zvočni film. Vloženi kapital presega 400,000.000 frankov. Nad 1000 kinov ima preko 1000 sedežev z vso moderno opremo, najbolj odličnimi aparati ter vso udobnostjo za uporabo dvoran poleti in pozimi. Velika večina francoske kino-eksploatacije je nezadolžene ter so bile vse investicije v zadnjih letih amortizirane. Za francoski način izrabe kinov, kakor sploh javnega življenja, je individualizacija.

(Nadaljevanje.)

Običaj na pravoslavno novo leto v Romuniji: V vodo vržejo križ, nato pa ga spet vlove in prinesejo iz vode.

Norman Railly Raine: 27

JUNAŠTVA ROBINA HOODA

ZGODOVINSKI ROMAN S SLIKAMI

Kdor njegovih se bo kaj upiral, bo ubit!« je prepričljivo dejal, vse v eni sapi, nottinghamski sodnik, princ pa ga je opazoval z vedno večjim zanimanjem. Končno se je tudi njemu zazdelo, da predlog ni tako naiven kakor se mu je bilo videlo skraja; nasprotno, prav lepo bi bil izvedljiv, samo treba bi ga bilo izvesti modro in previdno. Zvit je ta Robin Hood in slepo prav gotovo ne bo šel v past!

»Kaj pa nagrada? Brez nagrade ni tekmovanja!« pravi princ.

»Radi nje pa on prav gotovo ne bo nosil svojega življenja naprodaj! Kaj takega bi bilo smešno misliti!« reče sir Guy, ki je bil prepričan, da je spet prišel čas, ko bo lahko oslabil sodnikov predlog ter ga prikazal kot nekakšno računsko rešitev, ki izhaja iz povsem napačnih sklepov.

»Prišel bo!« odvrne sodnik, ki je bil že ljubosumen na svojo misel. »Prišel bo, Vam rečem, sir! Samo modro moramo vse pripraviti! Dobro vabo mu moramo nastaviti! Tudi najbolj prepreden lisjak se ujame v železo, če je vaba prava!«

»Torej?« vpraša radovedno in nepotrpežljivo princ.

»Lady Marian, — ona mora biti za vabo!«

Sir Guy se strese kakor bi bil ves iz sebe in divje pogleda sodnika, ki pa ga njegov pogled ne zbega. Takoj nadaljuje:

»Tako je, lady Marian ga mora zvabiti na turnir! Ona mora zmagovalcu izročiti puščico! Boste videli, da bo potem prav gotovo prišel. Take prilike brez dvoma ne bo zamudil. Lady Marian je bila ž njim posebno ljubezniva, ko je odhajala iz taborišča... Prav dobro sem to opazil. In on... on pa jo je dobesedno požiral s svojimi uporniškimi očmi...! Zaljubljen je in ljubezen ne pozna strahu, ne vidi zaprek, ne boji se zank in pasti! Ljubezen je slepa in nora!« je končal svojo razlago nottinghamski sodnik, ki je bil očitno zadovoljen s samim seboj. Princ je nekaj časa molčal kakor bi se bil v vse to globoko zamislil, nato pa je dvignil glavo, se zagledal v sodnika in ga vprašal:

»Kako pa ga bomo o turnirju obvestili?«

»Robin Hood bo že sam zvedel zanj! Tudi med našimi ljudmi ima on svoje prijatelje in zaupnike! Če drugače mislimo, potem se temeljito motimo!«

»Toda morda bo prišel preoblečen — in kdo med nami naj bi ga potem prepoznal?«

»To je najmanjša skrb!... Najboljšega strelca v Angliji je lahko spoznati, pa četudi bi se bil preoblekel v ne vem kakšno obleko in v ne vem koga!... Popolnoma je tedaj jasno: kdor bo zmagal, — ta je Robin Hood!«

»Snemi to kapo!« zavpije veselo in razpoloženo princ Ivan sodniku, ki je bil med pripovedovanjem spet pobral uporniško kapo ter si jo posadil nazaj na glavo. Končno se je princu zazdel sodnikov predlog popolnoma stvaren ter izvedljiv in že ga je v duši natihem docela sprejel in odobril. Nottinghamski sodnik je na princev ukaz zabrisal uporniško kapo spet ob tla, ter nadaljeval:

»Naša zlata puščica bo omamila Robina Hooda!«

»Ti misliš, lady Marian!« zlobno pripomni sir Guy, ki je začutil, da je bil v novo nastalem položaju potisnjen hočeš nočeš popolnoma v ozadje.

»To se razume!« mu brez zadrege odgovori nottinghamski sodnik.

»Kaj pa, če kljub temu ne bi prišel?« vpraša princ Ivan, ki sam ni verjel, da bi bil njegov dvom dejansko le količkaj utemeljen, potem pa pristavi napol v šali:

»Tedaj pa si bomo tvojo glavo izbrali za tarčo!«

»Bodite brez skrbi, princ! Ne bojim se za svojo glavo! V tem slučaju me zanjo ni prav nič strah!« odvrne samozavestno in v šaljivem tonu nottinghamski sodnik in se prikloni pred princem.

VII.

TURNIR.

Pred dvorcem sira Guyja se je razprostirala nad Nottinghamom široka in lepo urejena in s travo porasla poljana. Namenjena je bila zborovanjem in najvažnejšim svečanostim, na katere so se zbirali plemiči iz vse Anglije, posebno ob času, ko je sir Guy Gisbourneški prirejal svoje letne viteške turnirje. Ob takih prilikah so bila glavna vrata dvora odprta, ona težka zunanja vrata, ki so se dala odpreti samo takrat, kadar so stražarji ogromno prečko, ki je z notranje strani vezala obe krili masivnih vrat, postavili pokoncu. Notranja varnostna vrata, ki jih ni bilo možno odpirati ne na levo ne na desno, temveč so jih navpično dvigali z vrvjo, so bila ob takih dneh tudi odprta. Sicer so skozi ta težka, iz trdega lesa napravljena in z bakrom obita vrata neprestano gledali skozi debele rešetke dnevni in nočni čuvaji, ki so skrbno pazili, da dvorca nihče ne bi presenetil niti takrat, kadar so bila glavna, vhodna vrata odprta. Skozi te rešetke so čuvaji lahko pregledali velik del nottighamske ravnine. Med vhodnimi vrati in med varnostnimi je bil velik prazen prostor. To jutro je bila spuščena debela vrv, spuščene so bile tudi velike močne železne verige, ki so se sicer odvijale in navijale okrog masivnega lesenega, vodnjaškemu vretenu podobnega valja ter dvigale ali spuščale trdna vrata. Debela vrv je bila privezana na železne obročke tako čvrsto in vozljasto, da je silna vrata kljub svoji ogromni teži niso utegnila sprožiti. Tako je bil vhod v grad čisto prost. Turnir je bil in vstop je bil vsakomur dovoljen. Z vseh strani so prihajali najboljši strelci, da bi iz rok lepe in čarobne lady Marian, če jim bo sreča naklonjena, prejeli v dar in nagrado za svojo spretnost zlato puščico. Že dva dni so neprestano prihajali tekmeci peš in na konjih ter na planem, ob robu poljane postavljali svoje šatore in prenočevali. Nekatere pa je bil še prav posebe povabil k sebi sir Guy, naj bodo njegovi gosti pri mizi.

Tudi princ Ivan brez dežele in lady Marian sta prišla iz Black Canona. Lady Marian bo morala najboljšemu strelcu predati zlato puščico v nagrado. Zdaj niti še ne sluti, čemu je bila izbrana in določena prav ona in ne kdo drugi v ta namen.

Zgodnje jutro je, jutro turnirskega dne. Na poljani pa je že živahno, in tudi pred vrati, ki vodijo v dvor, je vrvež velik, nič manjši pa ni na poteh, ki vodijo v grad. Tako živo je tod res le, kadar so turnirji. Na kraju, ki je bil nalašč v ta namen določen, je bila postavljena na vzvišenem mestu loža, nad njo pa se je vilo težko, rdeče žametasto pregrinjalo, ki se je v rahlih in širokih gubah spuščalo ob straneh prav do tal. Čim bliže je bilo tlom, tembolj se je širilo, tako da je pri kraju v celem spominjalo na ogromnega ptiča, ki je razširil svoje zlomljene, krvave peroti nad mizami. V sredi je na težkem stolu, ki je bil obit s temnorjavim usnjem, sedel princ Ivan brez dežele. Vsega ga je bilo prevzelo ugibanje, ali bo prišel Robin Hood na turnir ali ne; ta misel je grizla v njem kakor nenasitni, neutrudljivi črv. Neprestano ugiblje, ali se mu bo posrečilo ujeti tega uskoka, upornika in razbojnika. Turnir sam ga prav za prav niti ne zanima. Na njegovi desnici sedi lady Marian, oblečena v težko atlasno haljo. Na glavi ima lepo belo kapo, s katere se spušča lahka, prozorna svilena tenčica. Obraz ima odkrit, njene oči gledajo brez zle slutnje radovedno v pisano množico plemičev in tekmecev. Radovedna je, če bo prišel na ta turnir Robin Hood, najboljši strelec v vsej Angliji. Princ ji je bil o tem nekoliko namignil, o pravem namenu in o nalogi, ki jo bo morala opraviti, pa ji ni prav ničesar povedal.

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 din, za inozemstvo 25 din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 4001 do 4005. Uprava: Kopitarjeva ulica 6. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč. Izdajatelj inž. Jože Sodja. Urednik: Mirko Javornik.